

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 80 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Száz millió arany forint.

— Fővárosi levél. —

Budapest, augusztus 25.

(L.) Miután Plener osztrák pénzügyminiszter — immár visszatért szabadságáról, az osztrák kormány is véglegesen fog dönteni mint egy száz millió forintnyi 4 százalékos osztrák aranyjáradéknak a külföldön leendő kibocsátása tárgyában. A kiviteltől mint a valutarendezéssel összefüggő korábbi műveleteknél, a Rothschild-csoport fog gondoskodni, és azt az előbbi gyakorlatot fogják követni, hogy a Rothschild-csoport, mint az eddigi kibocsátásoknál, egy részesedési hányadot enged át a monarchia ama bankintézeteinek, melyek eddig is részesek voltak a valutarendezési üzletekben.

Ennek a további 100 millió 4 százalékos osztrák aranyjáradéknak a kibocsátása nélkülözhetlen a valutarendezés befejezéséhez. Az osztrák kormány által elvállalt egyenes kötelezettségeken alapul ez a pénzügyi művelet, amelyeket hivatala elfoglalásakor Plener pénzügyminiszter is elfogadott s amelyek abban kulminálnak, hogy Ausztriának még legalább 100 millió aranyforinttal kell szaporítania mostani aranykészletét. Csak ha ez megtörtént, jut az osztrák kormány végre abba a helyzetbe, hogy hozzájárulhat az államjegyek beváltásához azzal a hányaddal, melyet a kiegészítési törvény és az

érmeszerződés a monarchia két állama közt megállapít.

A magyar pénzügyminisztérium már ma oly jelentékeny aranykészlettel rendelkezik, hogy nemcsak az államjegyek beváltásához szükséges magyar kvóta van fedezve, hanem ezenfelül még tekintélyes aranymennység marad a magyar állam birtokában. Ezért irányadó körök nem kételkednek, hogy az osztrák pénzügyminiszter tel fogja használni a nemzetközi pénzügyi piacnak most oly rendkívül kedvező helyzetét e pénzügyi műveletnek a legrövidebb idő alatt leendő keresztülvitele végett. Az osztrák kormány ezzel oly halaszthatlan kötelezettséget teljesít, melynek pontos lerovását tőle követelni is lehet. Minden további halogatás bebizonyítható nagy kár az osztrák-magyar monarchiára.

Tagadhatatlan tény, hogy a mostani ársíót teljes bizonyossággal csak akkor lehet elhárítani, ha az osztrák kormány a még hátralékos aranyat beszerezte. Míg ez meg nem történt, az ársíó által okozott veszteséget oly tényezők fizetik meg, melyek egyáltalán nem okai az osztrák pénzügyminisztérium korábbi mulasztásainak. Az aranyban fizetendő kamatok óriási összegei által, melyeket az osztrák államnak külföldön kell fizetnie, az osztrák költségvetést több millióra rugó többkiadás terheli az államadóságok kamatozási költségeinek emelkedése folytán. Erre utalni mindenestre az osztrák parlament kötelessége lenne. De nincs re-

ményünk, hogy ez oly irányban befolyásolja az osztrák kormányt, hogy adja fel az e téren korábban követett huza-vona-politikát. Még kevesebb kilátás van arra, hogy a parlamenti befolyás Ausztriában oda fog hatni, hogy a kormányt erélyes cselekvésre bírja a valutarendezés ügyében. Erre különösen azért nincs legcélszerűbb kilátás sem, mert tudva levőleg igen befolyásos osztrák politikusoknál még mindig hiányzik a valutarendezés megértése, vagy pedig egyenesen idegenkednek tőle. A valutarendezés befejezéséhez, erélyes pénzügyi cselekvés érdekében befolyást tehát csak Plener osztrák pénzügyminiszter köteletségérzetétől és szakértelmétől várhatunk. Joga van a magyar kormánynak, hogy osztrák részről esetleg tapasztalható további halogatással szemben erélyesen érvényesítse befolyását. Reméljük, ennek szüksége nem fog bekövetkezni, de a magyar kormány ehhez való jogát a legvilágosabban be lehet bizonyítani. E jog mindenekelőtt ama kötelezettségeken alapul, melyeket az osztrák kormánynak szerződés szerűleg teljesítenie kell. E kötelezettségek logikailag a monarchia két állama közt fennálló érmeszerződés határményaiból is folynak. Ezenkívül a magyar kormány ama jogának, hogy erélyesen állást foglaljon újabb késedelmeskedés ellen a valuta ügyben, van egy további jogilag és gyakorlatilag fontos indokolása a következőkben: Magyarország, melynek állampapírosai még nagyobb

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Töprengés.

Nem tettem rosszat emberekkel,
S mégis oly sok, ki nem szeret,
Aki szemembe sorra bókol,
Leszól az a hátam megett.

Amíg kezem kezét szoritja,
Törökű, jó, derék vagyok,
Sőt áldottsziű, bőkezű is,
Amíg valamit adhatok.

De jaj! ha úgy fordul a koczka
Tőle hogy kérni én megyek,
Kendőzött arcczal, légy mosolylyal
Szabadkoznak az emberek:
— Hogy hát nagyon szeretnek engem,
Mégis elvégre sok a sok,
S a száz hajlongás, szűz beszédnek
A vége ez: „Nem adhatok!”

... Vajjon a lány, akit előmben
Küldöttek pajkos istenek
Az is csak olyan, mint a többi
Színt játszó, mízos emberek?
Vajjon ő is azért mosolyg rám,
Anért a többi, nagy tömeg.
Mert tudja, hogy minden dalomban
Minden elszálló síhajomban
Hozzá küldöm szerelmemet?

Hrabovszky Lajos.

Paula.

— Eckstein novellája. —

Az „Aradi Közlöny” számára fordította:
[3] Sandro.
(Folytatás.)

— Tehát Paula, Paula! — mormolá magában. — S én csak a halvány, rut Norbert vagyok! Ordög és pokol, ha elgondolom mily játékot űzött velem a sors, hogy e semmit mondó bőrbe bujtattott, meg tudnék örülni!

A szolgálak az asztalt terítették s székeket rakosgattak melléje. Igazán kedves képet nyújtott az. A közepén nagy csokor rózsza és camélia díszlett, melyet a fogadós tisztán az előkelő vendégek számára hozatott Nápolyból. A teit üvegek sárgás kákatokjaikban oly hívogatólag integettek s a fehér asztalnemű csaknem feledteté, hogy Terra di Lavoro partja alig van innen egynehány mértföldre.

A társaság helyet foglalt. A báró nem tartóztathatta magát, hogy a művész felé, ki mint valami czövek állt még mindig helyén, egy jelentős pillantást ne vessen. Norbert alig látszott őt észrevenni, Paula látása nagyon elbűvölte.

A társalgás kezdetben kissé nyomott volt. Norbert jelenléte feltűnően feszélyezte a bárót. Csak lassan tűnt el ez a varázs. Sőt mikor Ottó bácsi a három üveg egyikét félig kiüríté, hangosabbá s csacsakábbá lön, mint azt szép huga szerette volna, mert most oly dolgokat kezdett tárgyalni, melyeket inkább bi-

zalmas szobában szokás megbeszélni s nem egy fogadó tornácán.

— Ugy bizony báró — mondá maradék borát ajkához emelve — Paulámat nem adom csak egy hübele balázs módjára az első ideszaladtnak, ki az ő szép arcocskájába belebomlik. Ez mindennapi dolog! Ugy-e Paula?

— De bácsi! — hebegé a leánya elpirulva.

— Mit bácsi! — mondá az öreg állításának mintegy megerősítésére egy hatalmasat ütve az asztalra. — En nemcsak bácsid, de gyámod is vagyok s így kötelességem mindenkinek tiszta kártyát mutatni.

A másik üveg után nyult, poharát megtölté s azt gyorsan kiüríté.

Aztán fejét jobb vállára hajtván s vaskos mutatóujjával különös módon fenyegetve.

— Bárom, bárom — enyelgett szemhunyorítva — ne verjen e gyermek fejébe semmi boldogságot!

— De édes Zolling ur...

— Na, na csak ne mentesse magát. Tudjuk már a módját. Ön csinos, derék ember... éppen elég egy fiatal leánykát lebilincselni... En tudom! En sem voltam különb! Sokszor nem is sejtjük, mily rosszat teszünk!

Paula egyszerre nagyon elkomorult.

— Lásd bácsikám — mondá nyugodtan — most nagy zavarba ejthetnél s komolyan haragudhatnám, hogy mindig és mindig előhuzakodol ezzel a kedvencz témáddal; de már elég sokszor tapasztaltam, hogy te érzéketlen

aranyokban vannak külföldön elhelyezve, mint Ausztria papírosai, az osztrák részről elkövetett mulasztás és a részben ezáltal okozott árszínvonal emelkedés folytán az aranykamatok fizetésénél még nagyobb kárt szenved, mint Ausztria. Továbbá a magyar földbirtoknak, a magyar iparnak, szóval a magyar közgazdaságnak minden aranyfizetésnél külföldön része van az árszínvonal emelkedésében, melynek megszüntetését csak az osztrák részről történt mulasztás késleltette.

Mind eme fontos pénzügytechnikai és politikai okok indítanak bennünket, hogy higgyük, miszerint Plener pénzügyminiszter a legközelebbi időben teljesíti a 100 millió forintnyi hátralékos aranybeszerzés pénzügyi művelete által Ausztriának azt a köteletségét, a melynek a magyar állam már rég eleget tett. E várakozás annál jogosabb, minthogy a nemesfémipiac és a nemzetközi pénzpiac viszonyai rendkívül kedveznének Ausztria mostani aranybeszerzésének. Az európai központi bankoknál ma éppenséggel aranybőség uralkodik. Az angol bank aranykészlete 34 millió fontra, a francia banké 1900 millió frankra emelkedett; amaz tehát 14 millió font sterlinggel, emez 200 millió frankkal szaporodott a folyó év eleje óta. A német birodalmi bank aranykészlete 630 millió márka, a szaporodás tehát január óta mintegy 230 millió márka. Az aranybehozatal Amerikából és Ausztráliából naponta emelkedik. Londonban és Párisban a magán diszkont 1 százalék alásülyedt és az angol bankok már csak fél százalék kamatot fizetnek a depóért. — A pénzügyi hiányról szóló mesét tehát Európában senki sem hiszi.

A politikai helyzet békésebb, mint ez előtt bármikor. Az osztrák 4 százalékos aranyjárdék átlépte a párikurzust.

Tehát sem szakértői, sem politikai szempontból a legcsekélyebb ok sem forog fenn, a mely Ausztriát a valutaügyben ráháruló kötelességei teljesítésében józanon hátráltathatná.

BELFÖLD.

A főrendiházból.

A főrendiház közjogi és törvénykezési-, pénzügyi és közgazdasági és közlekedési bizottsága szeptember 25-én (kedden) délelőtt 11 órakor ülést tart. A tanácskozás tárgyai: 1. az izraelita vallásról;

2. az állami anyakönyvekről; 3. gyermekek vallásáról és 4. a vallás szabad gyakorlatairól szóló törvényjavaslatok.

Kapunyitás előtt.

A parlament őszi teendőire vonatkozólag ezeket sürgönyzik a M. Értesítőnek: Jól értesült politikai körökben biztosra veszik, hogy a szeptember 16-án Budapesten összeülő delegációk munkálataikat október elsejéig be fogják fejezni. Közvetlenül a delegációk működésének befejezése után kezd meg a magyar országgyűlés ülészeit. Az ellenzék vezéreinek többszörösen kifejezésre juttatott reménye, hogy addig sikerülni fog az ellenzéki pártokat egyesíteni, immár meghiusultnak tekinthető. Az ellenzék vezetői ma már azon meggyőződésre jutottak, hogy a szabadelvű párt szétbomlásztása egyelőre keresztül nem vihető. Ellenzéki körökben, mint itt általánosan ismeretes, azon fáradoznak, hogy a főrendiházban többséget szerezzenek a kormány többi egyházpolitikai javaslatainak megbuktatására. Befolyásos mágánok ugyanis azon a nézetben vannak, hogy miután a házassági javaslat egyidejűleg terjesztendő szentesítés alá a gyermekek vallásáról szóló törvényjavaslattal, így módon sikerülni fog közvetve a házassági javaslatot is megbuktatni. Azonban W e k e r l e Sándor miniszterelnök és hívei sem maradtak tétlenül és megtették minden intézkedést, hogy a gyermekek vallásáról szóló javaslatot a többi egyházpolitikai javaslatokkal együtt a főrendiházban keresztül vigyék és még ez év végéig a felsége szentesítése alá terjeszthessék.

Milyen legyen Magyarországon az iskolapolitika?

Ágva, augusztus 25.

Az iskolapolitika Magyarországon, fent úgy, mint lent, magyar nemzeti irányúnak kell lenni; ilyen legyen tehát az a népiszkolákban is.

A népiszkolákban csak akkor lesz az iskolapolitika általában és kivétel nélkül magyar nemzeti irányu, ha általában és kivétel nélkül állami képezdekből kikerült tanítók nevelik és tanítják állami népiszkolákban a szülék fiait és leányait.

Az iskolapolitika magyar nemzeti irányu megvan, elismerem s meg volt eleitől fogva az egész ev. ref. unitárius és római katolikus s tulnyomó részben az ágost. hitv. ev. egyház népiszkoláiban is. Ha tehát csak ez a négy hitfelekezet tartana képezdeket és népiszkolákat: a magyar nemzeti irányu való tekintetből nem jutna soha eszembe az állami képezde sem, az állami népiszkola sem.

Ugyde hazánk határain belül olyan hit-

felekezetek is tartanak képezdeket és népiszkolákat, amelyek esküdt ellenségei a magyar állameszmének és egységnek, amelyek oláh, szerb, tót nemzetiségű iskolapolitikát üznek, mindent, ami magyar, szívből-lélekből utálnak, megvetnek, tüzzel-vassal kiirtani törekednek.

Ezek miatt a haza veszélyben van! . . .

Lehetetlen, hogy azok a gyermekek, akiket oláh, szerb, tót nemzetiségi iskolapolitika tüző képezdekből kikerült tanítók nevelnek és buzditanak, magyar érzelmű, a magyar hazáért bármely áldozatot meghozni kész állampolgárokra legyenek.

Az ilyenek még magyar állampolgároknak sem tartják magukat, sőt szeretnék az egész Magyarországot szétdarabolni s annak egyes részeit olyan országokhoz csatolni, amelyek az ő nemzetiségi aspirációikat szerintük kielégítenék.

Ezekkel szemben állami képezdek és állami népiszkolák nélkül gyenge minden fegyver, hasztalan minden gyógyszer.

Ezekre való tekintetből tehát csak az az iskolapolitika jár helyes uton, amely arra törekszik, hogy a képezdek és népiszkolák kivétel nélkül mind államiak legyenek Magyarországon, vagyis hogy a magyar állam államosítson nemcsak a közigazgatás, hanem államosítson a közoktatás, a népnevelés-tanítást is.

Ha minden közigazgatási hivatalnok és minden néptanító állami lesz Magyarországon, ha a községi jegyzők és a tanítók mind a magyar államtól függenek, szóval, ha nemcsak a közigazgatás, hanem a közoktatás is államosított: megsemmisül, elveszti minden befolyását, hatását a népre a pópák hatalma.

Mert nem az az oláh, szerb és tót nép a rossz, nem az ellensége a magyar állameszmének és egységnek, hanem rosszak a pópák, a kiknek a dászkalok most mindenben vakon engedelmeskedő rabszolgáik.

Ismétlem: a haza veszélyben van! . . .

Siessenek a veszélyben forgó haza megmentésére, míg nem késő, minden áldozattal, mindazok, akik igazán szeretik a hazát.

Legyőzhetlen, vagyis olyan véderőt kell megteremtteni a veszélyben forgó magyar haza megmentésére, amelyen még a pokloknak kapui sem vehetnek diadalmat.

A magyar állam ilyen véderejének megteremtői csak állami képezdekből kikerült néptanítók, állami befolyás alatt álló népiszkolák és közigazgatási hivatalnokok lehetnek.

vagy minden duzzogás iránt. Így hát egyszer egész kerekén kimondom: te a leányokat s különösen a te drága Paula hugodat nagyon kevéssé becsülsz. Valóban nagyon szomorú volna, ha egy fiatal ember irányunkban még udvarias sem lehetne anélkül, hogy mindjárt a szívünket le ne bilincselné. Ami legalább engem illet, esküszöm, hogy mindeddig a világ összes férfiai oly közönségesek előttem, mint akár a sivatagnak a naptűz s ha a báró ur őszinte kíván lenni, úgy el fogja ismerni, hogy neki is nem rég ugyanezt mondtam. En készsággal elismerem egy kedves gavailér jó tulajdonait, melyeket te oly veszélyeseknek tartasz; de ezzel végeztem is, mert ha már hallani kívánod: én jól érzem magam szabadságomban. Jövöre tehát meg kimélheted magad mindenféle intéstől! Szavamat rá, hogy ha a dolgok így folynak tovább, mint ez utolsó három év alatt, úgy soha sem megyek férjhez.

— Sohasem? — ismétlé a bácsi, mialatt az üvegre mutatott. — Cameriere! Un . . . uno altro fiasco! Sohasem! Egy kissé sok! Nézd csak gyermekem, ha az emberek sohasem akarnának házasodni, hová jutnánk? Hiszen akkor . . . Jól látod . . . Sohasem . . .

— Remek egy rögtönzés volt — mondá a báró kissé csipősen. — Ha szabad kérdeznem,

milyen legyen az a férfi, ki kegyedet rábírhatja arra a vallomásra, hogy nem folyt tovább úgy a dolog, mint az utolsó három év alatt?

A leánya mosolygott.

— Az ég tudja — mondá eltűnődve. Mindenesetre felsőbbbséggel kell birnia, nemcsak szellemileg, hanem jellemében is és aztán még valaminek kell hozzájárulni, amit nem ismerek, egy titkos valaminek . . . De hiszen mi ropant ostobaságokat fecsegünk kedves báró! Beszéljen inkább egy kicsit Párisról, kalandjairól d' Espinasse grófnő szalonjában.

— Sohasem! — mormogá a bácsi mialatt a pinczér az üres üvegeket ujjakkal cserélé fel. — Nem Paula, ezt nem szabad bátyádnak s gyámódnak mondanod és aztán . . .

— Hisz itt ül még mindig az ábrándos itju, ki bécst majdnem a vízbe dobta — suttogá Paula egy idő múlva, hogy szomszédja felhívásának nem látszott engedni.

A báró megvetőleg vállalt vonta.

— Ez ember példátlanul tolakodó. Félek, hogy beszélgetésünkéből többet hallott, mint az önre kellemes volna.

— Oh! — válaszolá Paula — amit én beszéllek, azt bárki meghallhatja. De most tegye meg nekem azt a szívességet s vegye el a

bácsi elől az üveget. Szórakozásul már megint derekasan poharazott.

A báró a gondos utasítást teljesíteni törekedett. Egy félóra múlva azonban daczára minden emberszerető buzgalomnak, melyet az ifju nemes kifejtett, Ottó bácsi annyira jutott, hogy sürgősen szobájába kellett vezetetni. Szerencsére Norberten kívül senki sem volt a tornáczon. A báró felkelt s a hevesen tivornyázót karon fogta.

— Jöjjön kedves Zolling ur — suttogá hízogően. — Kávékat majd fent iszszuk meg.

— Fent — hebegte a birtokos nagy nehezen felállva. Ha úgy gondolja . . .

Lassan megindultak. Utjok Norbert mellett vezetett, ki még mindig mozdulatlan ült az asztalnál.

— Hisz itt van ez is — hebegé a bácsi összeránczolt homlokkal, a művészre mutatva — ez . . . ki ma engem majdnem a vízbe dobott . . . Ön. Önbe tüsszön bele a menykö, ha még egyszer úgy . . . úgy . . . Irtózat . . . Meglőkött és zsupsz, majd hogy bebuktam.

Norbert nem mozdult. A báró minden erőből fogta az öreg urat, ki az utolsó saroknál, mintha csak azokat magyarázni akarná — inogni kezdett.

(Folytatása következik.)

Ez az én hazaszeretettől sugalt tiszta meggyőződés.

De az iskolapolitikának Magyarországon nemcsak magyar nemzeti irányúnak, hanem szabadelvűnek, felvilágosodottnak s így a szellemi élet terén előhaladást biztosítónak is kell lennie.

A mindkét hitvallású evangélikus és az unitárius hitfelekezetek iskolapolitikája ellen tekintetben sem tehet kifogást a legellenesébb rosszat akaró sem; de tehet ám a legjobb akaratú s a legkiméletesebb kedvezés is a többi hitfelekezeteké ellen.

A római és görög katolikusok egyháza a római pápa befolyása, egyenes vezetése alatt áll az egész föld kerékiségén, és így Magyarországon is.

Míg tehát a róm. és görög kath. szülék gyermekeit róm. és görög kath. képezdekből kikérült tanítók róm. és görög kath. egyházak által fenntartott iskolákba tanítják: addig szabad-élvűségről, felvilágosodásról s így a szellemi élet terén biztos előhaladásról szó sem lehet a nép legalsó rétegében.

Hiszen a csalatkozhatlan pápa gyarában készült dogmák ma is átkot szórnak a galileik fejére s ezek a dogmák ma sem tűrik meg azt, hogy forogjon a föld.

A népbutító, eszficzamító dogmák miatt veszélyben van, veszélyben forog a köz-élvű előhaladás, a józan felvilágosodás a nép legalsó rétegében.

A népbutító, eszficzamító dogmák romboló hatását, sötétségterjesztő hatalmát biztosan csak állami képezdekből kikérült s állami népiskolákat vezető tanítók ellensúlyozhatják, semmisíthetik meg.

En tehát azt az áldozatot sem tartom meg nem hozhatónak, amit a mindkét hitvallású és unitárius hitfelekezetek a közművelődés és a józan felvilágosodás oltárára hoznának akkor, ha nem szegődnének ellene annak, hogy Magyarország határában belül minden népiskola csak állami legyen s ezekben csak állami képezdekből kikérült tanítók tanítsák jövőre a nemzet fiait és leányait.

Addig is azonban míg minden népiskolai közoktatási költséget a közálladalom fedezhetne, míg a képezdek és népiskolák kivétel nélkül mind államiakká lennének: átmenetileg községiekké kellene tenni mindazon hitfelekezeti iskolákat, amelyeket az illető hitfelekezetek nem képesek törvény kívánalmáinak megfelelőleg berendezni, tisztességes fizetéssel ellátott okleveles tanítók által jól, kellő mértékben megütőleg vezetetni.

E tekintetben a fedezetésnek, takargatásnak semmi helye sincs a mindkét hitvallású és unitárius hitfelekezetek népiskoláival szemben sem.

Veszély van a késlekedésben!... Az ilyen iskolákra tegye rá kezét az állam haladéktalanul és az ilyeneket változtassa át államiakká, vagy legalább községiekké.

De én, és pedig éppen magának az iskola fenntartó egyház tagjainak kiméltése, teherviselésének könnyítése szempontjából, községiekké változtatnám azon hitfelekezeti iskolákat is, amelyek tisztán egy hitfelekezethez tartozó olyan községekben vannak, ahol más hitfelekezettől, tehát felekezeti iskolai cölökre meg nem adóztatható földbirtokosok vannak.

Van ilyen község nagyon sok Magyarországon.

Vannak községek, amelyekben csak egyetlen hitfelekezet által fenntartott iskolák terjesztik a nép közt a tudománynak világosságát s nevelik a nép gyermekeit és noha ezen világosságának és nevelésnek áldásai nemcsak az iskolafenntartó hitfelekezetnek tagjaira terjednek ki, hanem kiterjednek azok számbavehetőleg a községiföldbirtokosokra is, mert ezek sem a népet, sem annak gyermekeit nem nélkülözhetik: mégis ezek csak egy árva fillérrel sem járulnak az iskola fenntartásának költségeihez, — csak azért, mert ők nem tagjai az iskolafenntartó hitfelekezetnek.

A nép tudatlansága és erkölcstelenségéből származó társadalmi bajok, veszes irányzatok, amelyek éppen a földbirtokosokat fenyegetik legnagyobb veszélylyel, legbiztosabban a nép józan nevelése és tanítása által orvosolhatók és hárihatóok el: miért ne fizetnének tehát népiskolai adót a földbirtokosok ott

is, hol nem az ő hitfelekezettük tartja fenn a népiskolákat?

Az, hogy fizessenek, nemcsak megegyezik az osztóigazsággal, hanem az ilyen fizetés egyenes követelménye az osztóigazságnak.

Nem akarok e tekintetben példákra hivatkozni s a rámutatás jogával élni; de nem titkolhatom el azon fájdalommat, amit akkor érezek, mikor látom, hogy a mindentéle közterhek sulya alatt roskadozó s a mindennapiszáraz kenyeret is véres verejtékekkel kereső népi iskolai terhén mitsem segítenek azok a (nem az iskolafenntartó egyházhhoz tartozó) földbirtokosok, akik pedig több földadót fizetnek, tehát a község határában több földdel bírnak, mint amennyit a község összes lakosai fizetnek és bírnak.

Az országos törvény rendeli, hogy az ilyen földesurak járuljanak a községi iskola fenntartásának költségeihez. Miért késlekednek hát a hitfelekezetek községiekké tenni minden olyan iskolákat, amelyek mint ilyenek sem szünnének meg a hitfelekezeti érdekek hü szolgálatában állani?

Talán azért, mert a hitfelekezetnek kántorra és vallástanátra is szüksége van?

Ezek a hitfelekezeti szükségletek mind kielégíthetők ott, ahol most csak egyetlen hitfelekezet tart népiskolákat. Tehát a felekezeti népiskolának községivé alakítása által én mitsem látok veszélyeztetve az ilyen egyházközségekkel szemben, a felekezeti igaz érdekek körül.

En tehát minden habozás nélkül, nyugodtan fogadnám el az iskolapolitika ilyen irányra fordulását.

A nép adóterhein így is könnyíteni akarni nem egyházárulás semmiképen sem, hanem éppen megerősítése az egyházközségnek s biztosítása az egyházközség fennmaradásának.

Imádkozunk: Állami közigazgatás, állami közoktatás jöjjön el a te országod.

NAGYSÁNDOR,
ev. ref. lelkész.

Aradváros virilistái

— A legtöbb adót fizető polgárok. —

Arad, augusztus 26.

A tegnapi napon készült el Varjassy József elnöklété alatt ülésező igazoló választmány ama jegyzékkel, mely Arad város legtöbb adót fizető polgárainak nevét foglalja magában.

A virilisták adójuk után a városi törvényhatóság tagjai. Az alább közölt névsor szerint Aradnak hetvenegy virilistája van, ehhez járul még tíz póttag.

Legtöbb adót ifj. Neumann Adolf fizet 2898 frt 29 kr értékben, a legkevesebbet Mihálik József 509 frt 48 kr értékben.

Az összeállított névsort az igazoló választmány most közszemlére teszi ki, azután pedig átteszi azt a polgármesterhez.

A virilisták névsorát alább közöljük, megjegyezve, hogy a csillaggal jelöltek adója kétszeresen van számítva.

Rendes tagok:

Ifj. Neumann Adolf 2898 frt 29 kr, Neumann Ede 2827 frt 84 kr, Neumann Dániel 2827 frt 84 kr, Neumann Adolf 2827 frt 84 kr, Neumann Samu 2827 frt 84 kr, *Walder Gyula 2764 frt 38 kr, Bing Vilmos 2440 frt 98 kr, Gutzjahr Mihály 2391 frt 92 kr.

*Wadovszki Gusztáv 1937 frt 22 kr. *Bonts Döme 1933 frt 60 kr, *Metianu János 1891 frt 18 kr, *Rozsnai Mátyas 1890 frt 40 kr, Eles Armin 1750 frt 58 kr, *Petco Lázár dr 1730 frt 80 kr, *Szilágyi Ede dr 1585 frt 90 kr, Münz Ferencz 1480 frt 86 kr, *Szelle József 1465 frt 84 kr, *Weidenfeld István dr. 1405 frt 14 kr, Weisz Dávid 1330 frt 64 kr, Spitzer Ignác 1310 frt 43 kr, *Müller Gyula 1311 frt 40 kr, *Robitsek Agoston dr. 1136 frt 96 kr, Dományi József 1114 frt 92 kr, Tóth József 1109 frt 42 kr, *Hász Sándor 1107 frt 88 kr, Herman Gyula 1067 frt 75 kr, *Reinhart Fülöp 1059 frt 80 kr, Kiss István 1057 frt 88 kr, Kristyóri János 1008 frt 20 kr, *Schwartz Simon 1022 frt 92 kr, Adrényi Károly 1020 frt 24 kr.

*Ring Lajos 995 frt 50 kr, Heller Jakab 968 frt 32 kr, Glück Károly 945 frt 32 kr,

*Vizer Péter 881 frt 96 kr, *Dobiasch József 867 frt 66 kr, Kishalmy Ferencz 853 frt 10 kr, *Weiler Adolf 843 frt 86 kr, *Bojos István 814 frt 96 kr, *Antonovits Döme 804 frt 80 kr, *Bing Ede 794 frt 29 kr, Marek Samu 786 frt 97 kr, *Kornay Károly 771 frt 28 kr, Heim István 756 frt 30 kr, Lusztig Adolf 753 frt 10 kr, *Remetey F. Károly dr. 745 frt 22 kr, Reisinger Zsigmond dr. 741 frt 61 kr, *Avarffy Ferencz 718 frt 96 kr, *Fényes Kálmán dr. 717 frt 66 kr, Lusztig Armin 716 frt 50 kr, Simalya Mihály 713 frt 60 kr.

Szalay Antal 688 frt 88 kr, *Weisz Sándor 687 frt 98 kr, *Szecsey Mátyas 685 frt 22 kr, Freiburger József 684 frt 91 kr, *Barth Lajos 679 frt 86 kr, *Simay István 679 frt 76 kr, *Földes János 665 frt 38 kr, Zemplényi Sándor 646 frt, Reich B. Károly 648 frt 81 kr, Réthy Viktor 646 frt 50 kr, Pohl Károly 648 frt 60 kr, Kotais Lajos 615 frt, Mayer Miksa 607 frt 29 kr.

Bogdán Virgil dr. 570 frt 20 kr, *Fényes Dezső 557 frt 40 kr, Mossóczy István 543 frt 64 kr, *Sallay Béla 538 frt 28 kr, Turay András 517 frt 12 kr, *Nikodém János 510 frt 86 kr, *Mihalik József 509 frt 48 kr.

Póttagok.

Kuttu Gyula 480 frt 17 kr, Goldschmiedt Mihály 475 frt 62 kr, Lengyel Lőrincz 474 frt 06 kr, Nagy János 445 frt 67 kr, Illmann Ottó 443 frt — kr, Edelmüller József 440 frt 02 kr, Rámor Miklós 438 frt 79 kr, Spiegel Lipót 435 frt 30 kr, Pollák Ignác 419 frt 78 kr, Hendl József 390 frt 05 kr.

IDŐJÁRÁS.

Légnymás: reggel 7 órakor 765.2 milliméter, délután 2 órakor 762.9 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 20.7, délután 2 órakor C° + 31.7. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 2, délután 2 órakor DN. 2. Felhőzet: reggel derült, délután többnyire borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Aradi dalárdisták utja.

— A leMBERGI kirándulás előkészületei. —

Arad, augusztus 26.

Szinte hihetetlen az az agilitás, mellyel az utóbbi időben Arad városának legelőkelőbb dalegylete, a „Kölcsy-dalkör” minden téren kifejt.

Még alig két év előtt nyoma sem volt annak az együletnek, mely az aradi országos szabadságharosi ereklémuseum ünnepélyes megnyitása alkalmával mutatta be magát először, s ma már oly tekintélyes számú, s állású tagokat számlál, hogy tért és szót követelhet magának a társadalomban.

Most is fülünkbe csengenek a legutóbbi, zajos sikerű koncert hangjai, mely koncert szintén élénk tanubizonyosága volt a „Kölcsy-dalkör” életrealóságának, szakképzettségének.

Hogy a közönség által pazar kézzel nyújtott elismerés csak fokozottabb igyekezetre serkenti a dalárdát, annál mi sem természetesebb.

Nem kell tovább mennünk ama tervnél, melyet a „Kölcsy-dalkör” legujabban megpendített, s melynek sikerében annyival inkább jogunk van bizni, mivel a mozgalom élén társadalmunk három előkelő, agilis tagja, Bujas Sándor ifj. Lőcsy Rezső és Zemplényi Sándor állanak, kiknek az egyület már eddig is igen sokat köszönhet, jogunk és okunk van a tervek keresztülviteleben bizni, mivel az eszmét Aradnak a szépért és nemesért lelkesedni tudó polgársága már is figyelemben részesítette, s remélhetőleg fáradozni fog a jövőben annak megvalósításán is.

A terv az: látogassa meg az aradi „Kölcsy-dalkör” a leMBERGI kiállítást, utközben pedig adjon valamely nagyobb városban hangversenyt, melyen tudását bemutathatja.

Kétségtelen, hogy a terv maga igen szép, de első tekintetre nehézségekbe ütközik. Holott nem így van. A dalkör s az esetlegesen

csatlakozók számára biztosítva van a díjtalan menet Lembergig és vissza, s így a jelentkezők csakis az ott tartózkodás költségeivel volnának megterhelve, s ezzel is csak annyiban, ha az útközben adott hangverseny mit sem jövedelmezne, ami — a helyzetet mérlegelve — alig hihető. Mert a hangverseny jövedelme a dalárda — mint egyet — céljaira fordíthatók.

A dalkör már tartott ez ügyben értekezletet, melynek eredménye a fenn jelzett tény. A „Kölösey-dalkör“-rel fog utazni azonkívül az „Aradi dalegylet“ néhány tagja is, kik a betanulandó darabok hangjegyeit közelebb kézhez fogják kapni.

A kirándulás a jövő hó végére van tervezve, s tartama, az utazást is beleértve, öt-hatnapra terjedne.

Az eddigiek szerint a dalkör Eperjesen fog egy nagyszabású hangversenyt rendezni, melynek műsorán most fáradozik Schönthal Gyula a dalkör kiváló képzettségű karnagya.

A lemergi kiállítás megtekintése érthető vágyát képezi a „Kölösey-dalkör“ minden tagjának, kik azonban nagyobbára lekötött állású hivatalnokok. Epen ezért a két alelnök Buja Sándor és ifj. Lócs Rezső az utazás előtt fel fogják keresni az illető főnököket s a szükséges szabadságidőt az egyes érdekében kérelmezni fogják. Hogy a hivatalfőnökök ily nagyszabású vállalkozás előtt nem fognak a rendelkezésükre álló engedélyezési hatalommal tükarkodni, azt bizony tudjuk.

Mert akkor, midőn a városunk városának egy bizottsági egylete akarja a lengyel testvérek iránti rokonszenvét kimutatni, vagy impozáns számban kell azok előtt megjelenni, vagy pedig sutba dobni az igazán szép terveket. Reméljük, hogy a főnökök nem fognak kabinetkérdést csinálni a különben is kiérdemelt, pár napi szabadságidő megadásából.

A kirándulókhoz fog csatlakozni több városi előkeleőség, s a közönség számos tagja, kik jelen a városnak lenni ama lélekemelő jelenetnél, mely előreláthatólag le fog folyni a jövő hó végén, midőn Arad dalárai a szabadok vérével áztatott lengyel földre lépnek!

Az országos tanszerkiállítás Debreczenben.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, augusztus 25.

I.

Tanszer kiállításra mentünk Debreczenbe: a kálvinista Rómába. Sokat ígérő reklam vezetett bennünket oda, elteleve a lehető legnagyobb igényekkel. Oda zarándokolt az ország tanítószolgálatának egy része, de csak kis része, mert aránylag bizony kevesen voltunk.

Legnagyobb számmal voltak képviselve a református iskolák; általában pedig legtöbben jöttek Erdély vidékéről.

A tanítók részéről sokkal kevesebb volt az érdeklődés, mint a mennyire számítottak.

A maga költségére kevés tanító hozta meg azt az áldozatot, hogy Debreczenben melegen tanszerkiállítást tanulmányozni, de az egyesület és községek részéről kiküldöttek sem voltak valami nagy számmal.

Bizonyos fokú közönyösség nyilvánult a debreczeni kiállítás iránt, úgy a kiállítók mint a látogatók részéről. A kiállítók egy része nem küldötte el bejelentett tárgyait, a másik rész pedig éppen csak a tizenkettődik órában küldte el, tehát oly későn, hogy a tárgyakat csoportosítani nem lehetett s feltűnő rendszertelenséget idéztek elő.

Kiállítási tárgyak még a megnyitás után is egyre érkeztek s így nagyon természetes, hogy a kiállítási bizottságnak nem lehet felróni azt a rendszertelenséget, ami a látogatókban bizonyos elégtelenséget keltett, mert a bizottság fáradozó buzgalma, tevés-

kenysége, jóakarata a kiállítók részéről több figyelmet, a látogatók és a hazai tanítószolgálat részéről nagyobb méltánylást érdemelt.

A tanítóvilágban sokszor halljuk Magyarországon 25,000 tanítóját emlegetni, és most szinte rosszul esett midőn tisztozás közben mintegy kérkedő nyomatékkal hangzottak a 25,000 tagból álló nagy testületet, amelyből azonban alig lehetett 3-400-at látni Debreczenben. Sok a tanító, de kevés az érdeklődés!

A tanszerkiállítás alkalmából sokféle tanítógyűlés volt Debreczenben. Gyűléseztek a kereskedelmi iskolai tanárok, a tanítóképzési tanárok, a tanítók országos bizottsága, a református tanítók stb. A kiállítási bizottság részéről nagyon szerencsés gondolat volt a gyűléseket Debreczenbe összehívni, mert így legalább mégis volt egy kis mozgalmasság élet a városban; meglátszott, hogy idegenek is vannak Debreczenben. Ebből mindenki azt következtethette, hogy a tanszerkiállításért népesebbek lesznek a gyűlések és viszont.

De nem egészen így történt. En legalább arra a meggyőződésre jutottam, hogy azok a kik gyűlésre mentek Debreczenbe, azoknak nagyon is mellékes dolog volt a kiállítás. A szokott unalmasággal elvégezték a gyűlésezt s aztán hazamentek. Sokan meg se nézték a kiállítást, mások meg éppen csak be-kukkantak, — nem akarom mondani, mint Bolond Istók Debreczenbe — éppen csak azért, hogy neve legyen, hogy látták a kiállítást.

A kiállítást tüzetesen csak azok tanulmányozták, a kik erre megbízatást nyertek.

Ezek aztán szorgalmasan jegyezték s állandó vendégei voltak a kiállításnak. — Munkájukat megnehezítette az, hogy a tanszerből az egyneműek nem voltak csoportosítva, s így nem lehetett kellő összehasonlítást tenni; a tanszerek legnagyobb része nem volt ellátva feliratokkal, s így nem lehetett tudni a kiállító nevét, az egyes tanszerek lényegét; a kiállítási katalógus sem adott biztos tájékoztatást, utmutatást.

Új dologgal nem igen találkoztunk. A mi kevés volt is, az elveszett a rettenetes nagy tárgyhalmaz között. Mert volt ám nagyon sok kiállított tárgy, köztük nagyon sok és csinos kézimunka, iskolai gyakorlat, rajz, könyv, varrógép, bicikli, zongora, czimbalom, gyümölcs, fűszer stb. stb.

A kiállítási tárgyakat tekintve, ez nem is „tanszerkiállítás“, mert ez nagyon szűk fogalom ahhoz képest, a mi Debreczenben ki van állítva, hanem „általános tanügyi kiállítás“ sőt még ez is szűk keretet képez, mert merész fantázia kell ahhoz, hogy az ott kiállított tárgyakat mind beleilleszsze a tanügyi fogalmába.

A kiállítás oszma tehát nem nagyon szerencsésen illik össze a kiállítással, s a kik a szó szoros értelmében véve a címet, a tanszerkiállításra mentek Debreczenbe, azok meglepetésükben nagyot néztek és — hallgattak.

A kiállítás tartama alatt nyitva vannak a nagy hírű főiskola muzeumi és szertáriai is, úgy szintén a gazdasági iskola gyűjtemény-táriai. Ezek is részét képezik a kiállításnak s őszintén mondhatom, hogy különösen a ref. főiskola szertáriai és gyűjteményei páratlanok s mint ilyenek nagyban emelik a kiállítást.

Általánosságban szólva az egészről, azt mondhatjuk, hogy a kiállítás gazdag és hogy a kiállítási bizottságot a legőszintébb elismerés illeti; elítélendő azonban a kiállítók közönyössége és késedelmezése mert a bizottság fáradozását a késedelmezéssel éppen ott bénították meg, a hol a maguk számára a legtöbb erkölcsi sikert biztosíthatták volna t. i. a rendszeres csoportosításban. Nem a bizottságon múlt, hogy nem így történt, azért az érdemet nem is tagadjuk meg tőle.

ARADI.

A legujabb botrány.

— A Batthyány-Szalay affaire. —

A főváros sportköreit ez idő szerint igen élénken foglalkoztatja egy affaire, mely Batthyányi Elemér gróf, a Magyar Lovarda Egyesület igazgatója és Szalay Mihály, a „Magyar Esti Lapok“ szerkesztője közt felmerült, melyet az „Aradi Közlöny“ tegnapi száma már táviratai közt főbb vonalaiban ismertetett.

Itt adjuk a részleteket.

Szalay Mihály lapjának múlt szombati számában az egyik versenyen gróf Batthyányi Elemérnek Daisy nevű lovát ékként tippelte meg:

A kétévűesek claiming handicap-jét Batthyányi Elemér gróf Daisy B.-nek kell megügyeznie, dacára annak, hogy legutóbb a nyeretlenek nyári handicapjében csak harmadiknak jött be. Mi ugyanis azt hisszük, hogy akkor is elsőnek jött volna be — ha a tulajdonos akarta volna.

Másnap arról értesült Szalay, a M. L. E. titkára Sárány J. F. által, hogy esorokban kaszinói körök gyanúsítást látnak Batthyányi gróf ellen, mire Szalay késznek nyilatkozott egy erre vonatkozó helyesbítést közzétenni, de ezt abbahagyta Sárány tanácsára, nehogy a dolog esetleg feltűnést keltsen.

Péntek este azonban egy igen kínos szcéna játszódott le a verseny után az Arena uton.

Több kocsis ugyanis megtámadott és leütött egy embert. A tettesek közül kettő megugrott, a harmadikat azonban a közönség elfogta és átadta a legközelebbi rendőrnek. A VI. ker. kapitányságnál, a hová a támadót bevitték, ez azt vallotta, hogy ő Batthyányi Elemér gróf komornyikja és hogy neki és a kocsisoknak az volt a megbízásuk, hogy Szalay Mihály szerkesztőt támadják meg, tittelegjék és adják át neki Batthyányi Elemér gróf névjegyet. Az elszökött kocsis tényleg dobott is oda valami névjegyet, de azt a zürzavarban ott hagyták a földön. A megtámadt egyén, Halász Mór könyvelő csak tévedésből támadtatott meg, mert őt nézték Szalay Mihálynak.

Szalay Mihály erről értesülve nyilatkozatot bocsátott ki, melyben kijelenti, hogy nem engedi meg Batthyányi Elemér grófnak azt, hogy neki joga volna, magát minden állami és társadalmi törvényen túlnenni és egymagában itélni a felett, miképen szerezen magának elégtételt akár igazi akár vélt sértésért.

Batthyányi Elemér gróf komornyikja és kocsisa az utcán orvul támadtak meg egy embert és a rendőrségnél azt is mondták, hogy uruktól erre megbízást kaptak. Hogy a személyen tévedtek, ebben az esetben egészen mellékes. Maga az eljárás annyira inkorrekt, törvénytelen és a lovagiaság szabályainak oly kevéssé megfelelő — ugymond Szalay Mihály — hogy ő, mint gentleman ilyennek elkövetését gyáva-ságnak tartaná.

Egyszermind kijelenti azt, hogy ha ebből az ügyből kifolyólag akár Batthyányi Elemér grófnak, akár bárki másnak az a felfogása, hogy az ő eljárása inkorrekt, az illetőnek a mennyiben az őt akár személyesen, akár megbízottak útján felkeresi, minden tekintetben helyt áll és bárminő, akár fegyveres formában is elégtételt ad.

Egyebekben pedig kijelenti, hogy nem akarja feltételezni, hogy Batthyányi Elemér gróf, a Magyar Lovaregylet igazgatója, a nemzeti kaszinó választmányi tagja, egy tisztességű polgárember ellen ily támadás inaszcenirozására képes volna és mindaddig, míg a rendőrség által hivatalosan felveendő jegyzőkönyvből meg nem győződik a gróf saját vallomása alapján, hogy cselédsége igazat mondott, ő ebben az ügyben semmiféle további lépést nem tesz, mert addig ellene a gróf részéről sértés esete fenn nem forog, cselédekkel pedig ő nem verekszik.

Eddig és ennyiben áll az ügy Szalay Mihály előadása szerint. Az affairének még bizonyára lesz folytatása. Batthyányi Elemér gróftól még eddig a VI. ker. kapitányságnál nem hallgatták ki.

Az aradi szintársulatról.

— Saját titkos tudósítónktól. —

Nagyvárad, augusztus 25.

Az első jutalomjáték Főriss Pistának beűtött. Ha ami Pistának azzal a pénzzel ternót csinálhatna, a mennyi még befolyt volna ha helylett volna, ugy ma milliomos lenne. Itt is kicsinek bizonyult a rengeteg nagy bódé, különösen páholyok voltak nagy keresletbe. E siker után színészeinket való-ságos jutalom játéki láz fogta el. Egyébről sem folyik ma a diskurzus a fabódé előtt mint a jutalom játékokról. Eddig színészeink félték a jutalom játékoktól, egyik sem akart első lenni; csak Főriss Pista gondolt merészet és nagyot, most

meg már egyik sem akar utolsó lenni; pedig milyen jó lett volna a jutalom játékokat már júliusban megkezdeni mint azt Rónaszéki művész akarta, de hát senki sem volt hajlandó kezdő lenni. Most már majd minden hétre esik három is egymás rovására.

Csütörtökön augusztus 23-án Rónaszéki Gusztáv művész javára került színre „Szökik a dírek szíj” énekes francia bohózat szüfolt ház előtt, hogy a szinkörben egy talpalatnyi hely nem maradt üresen. Rónaszékit kileptek fronetikus tapsal fogadta Nagyvárad intelligens községe, de tapsolták minden jelenését, hogy hossa vége nem volt a kihívásoknak, Kapott kossorut, kartársaitól pedig egy értékes aranyozott ezüst masszív bilikumot. A darab kitűnően ment, a jutalmazandón kívül meleg elismerésbe részesítette a közönség Gál Gyulát, Fenyvesi Emilt, Fóris Pistát, Balassa Jenőt, Rónaszékinét, Tompa Kálmánt, Delli Emmát, Csata Győzöt és Szendreit.

Szombaton augusztus 25-én Kacsér Nina jutalmul az „Erdőszépe” szimű kerül előadásra. A jövő héten újból vendég játszik szinkörünkben, még pedig a régi kedvelt primadonnánk Somlóné Vadnai Vilma lép fel három estén. Első föléptétül kedden augusztus 28-án Armetecsengetyűje opera kerül színre.

Leszkai András Karlsbádból már megkezdte tagjainál felszólítását a jövőre való szerződésre. Eddig többen adták be feltételeiket. Jövő levelemben már körülményesen fogok írni erről is, most csak annyit kívántam jelezni, hogy a közönség kombinálhasson, vajlon jövőre mely kedvencének szeretne tapsolni.

Társulatunk most már hazakészül Aradra, (mintha bizony itt Nagyváradon nem volnának itthon, pláne most a mikor pályázat nélkül kapta meg a jó Leszkai jövőre is a bódénkat) Gonda László színhási pénztáros íveket ír össze, hogy Aradon kik lesznek a jövő télre a színház bérlői és számadataiból arra a meggyőződésre jut, hogy két-három család marad páholy nélkül, mert Aradról már most kapja a leveleket, melyekben a bérlők előjegyztetik magokat. Gonda a nagy drukban Leszkaihoz fordul, hogy segítse majd ki nagy bajából, de Leszkai az ő meggyőző udvariaságával mosolyogva csak annyit felel:

— Lacsikám fiam, es a te dolgod, végezd magad emberül.

Es Gonda szeptember 15-ikén nagy trémázva nyitja ki a pénztár kaput és könyörög, kapacitál, míg szépen mindenkinek igényeit kinem elégíti.

Majd végzetes szerencsétlenség történt az elmúlt héten a nagy tűskalmával, mint sürgönyömben is jelentem. Az Uri-utcán kigyulladt Markovics háza melyben F. Pajor Agnes komikáné lakik. Eppen 5 napos gyermek ágyban feküdt mikor a tűz kiütött. Mindenki elfeledkezett a nehéz betegről, hogy kimentes az iszonyu tűzből, csak mikor Rákosi Ferencz jött meg véletlen, annak jutott észbe Pajor betegsége. Epen jókor, mert már a beteg ajtója kezdett égni. Az ajtó előtti folyosó teteje egészen beszakadt, majd eltorlaszolta a beteg kijárát. Rákosi nem sokat tétovázott, keresztül törte magát az égő zsarátkon, öibe kapta Pajort gyermekével és úgy helyezte biztonságba. Rákosit a tűznél levők megéjtették.

Müller Károly Aradvárosi szinbizottsági tag augusztus 23-án városunkban időzött és végig halgatta a Rónaszéki jutalomjátékára színre került darabot „Szökik a dírek szíj”-t. Müller Károly nagy elragadtatással nyilatkozik a társulatról. Azt mondta, hogy most már Leszkai nyugodtan alhatik, mert összetanult, jól szervezett társulata van, mellyel Aradon olyan furorét fog csinálni, hogy nap-nap mellett telt házi lesznek. Ezt mondtuk mi is mindig és mondjuk most is, minden nagytás nélkül, hogy az országban a kolosvári nemzeti színházat sem véve ki ilyen társulat most nincs.

Fenyvesi Margit és Szedlarik Anna szerződéseit az igazgatóság nem hosszabbította meg, tehát azok szeptember végén mennek más társulatnál szerencsét próbálni a mit itt nem találhattak fel. Hogy busul utánnuk majd Aradon a II-dik emeleti baloldali színház páholy, ki ül majd benne nap-nap mellett es után? . .

IDŐJÓSLAS.

A központi meteorologiai intézmények Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Augustus 26. —

Száraz. — Meleg. — Zivatarok.

HIREK.

Augusztus 26. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Zefrin. — Protestáns naptár: Zefrin. — Görög-keleti naptár (augusztus 14.): Maroz. — A nap kél 6 óra 58 perczkor, — nyugszik 6 óra 32 perczkor.

Augusztus 27. Hétfő. Róm. kath. naptár: Kal. József. — Protestáns naptár: Kal. József. — Görög-keleti naptár (augusztus 15.): Nagy Boldogasszony. — A nap kél 6 óra — perczkor, nyugszik 6 óra 30 perczkor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület. II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Bemecet díjtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szordán és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Hejyiség: Polgáriszkola, földszin.

Vonatok közlekedése.

— Érvényes 1894. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
<i>Budapest fölé indul:</i>		<i>Budapest fölé érkezik:</i>	
Nagyvárad reggel 5.18		Vr. Csabáról reggel 9.10	
Nagyvárad d. e. 11.30		Nagyvárad este 8.42	
Gyorsvonat reggel 8.20		Személyvonat reggel 6.10	
Személyvonat d. e. 11.30		Személyvonat d. n. 3.55	
Személyvonat este 9.45		Gyorsvonat este 6.56	
<i>Erdély felé:</i>		<i>Erdély felé:</i>	
Személyvonat reggel 6.35		Soborsinról reggel 7.—	
Soborsin d. n. 2.30		Személyvonat d. e. 11.—	
Személyvonat d. n. 4.30		Személyvonat este 8.56	
<i>Temesvár felé:</i>		<i>Temesvár felé:</i>	
Vegyesvonat reggel 6.25		Személyvonat d. e. 9.44	
Vegyesvonat d. e. 11.35		Vegyesvonat d. n. 3.44	
Személyvonat d. n. 5.58		Vegyesvonat este 10.56	
<i>Szeged felé:</i>		<i>Szeged felé:</i>	
Személyvonat reggel 5.—		Személyvonat reggel 8.50	
Személyvonat d. e. 9.—		Személyvonat este 6.45	
Vegyesvonat d. n. 4.20		Személyvonat este 10.—	
<i>Gurahoncz felé:</i>		<i>Gurahoncz felé:</i>	
Személyvonat reggel 6.40		Személyvonat reggel 8.—	
Személyvonat d. n. 5.28		Személyvonat este 6.50	
Vegyesvonat d. n. 12.30		Vegyesvonat d. e. 11.43	

Őszi napsugár.

— Hangulat-féle. —

Arad, augusztus 26.

Bucsucókra nyújtja ajkát az augusztus napjának csalóka sugara, utolsó melegét leheli a lebecsátott aranyfonálba, aztán eltűnik, felszivódik a kezdődő őszi első éjszakájának misztikus sötétjébe.

Az őszi küszöbén állunk, az őszi, mely kései zuzmarájával barátságos előpostája a fehér szakállu télnek.

Az őszi, az őszi! Sárgaságában mennyi hangulat, elmulásban mennyi melancholia van. Az égött mezők még zöldülő füve fakulni kezd az aranyban uszó nyár után, a tapsilevelés platánok ágai magukra öltik a kopogtató hűvös napok fakó, szintelen kötöttségét, a gondosan kezelt parkok utait hervadt, száraz levelek borítják, melyek zizegő szavakkal újra, s újra emlékeztetnek az elmulásra . . .

Megszáll a hangulat. Engem, ki szánalmas közönnnyel üdvözölöm a piroszögás tavaszt, engem, ki a lábujjhegyen lopózkodó nyarat talán észre sem veszem — megszáll az őszi köde, lelkemre fekszik borongó szürkesége. S ha sohasem hallgattam áhitattal az imára hívó estharang kongását, ugy most — mikor önelhullatta díszébe készülő burkolódzni a szinpompában ragyogó természet — levett főveggel állok, s magamba szivom a méla hangokban tüdő lég minden parányát, s elöltűnődöm a pusztulásnak ki tudja hányadikszor visszatérő képén, mintha most látúám először.

Pedig hányszor borult gyászba szemeim előtt ugyanaz a táj, ugyanazek a fák, bokrok, berkek, ligetek, erdők, pedig hányszor tündötem ugyancsak oly illatos virágok elhullásán, aminőt most a kezemben látok, pedig hányszor láttam szintelenedni, gyérülni azt a korzót, mely zsiibongó életével, duzzadó kacagásával egy kis világot zár magába . . .

A megújuló kép anyagot ad a gondolkodásra, az elmélkedésre . . .

Sötét hátterü képek rajzanak agyamban, melyek az emlékezés távlatában zűrés-zavaros gomolyagba csavarodnak, minden úgy tűnik fel előttem, mint egy távlatnélküli kép: ot-

rombán, esetlenül, a diszharmonia ama kellemetlen benyomásával, mely alól dermedt lelkem nem tud szabadulni.

Nézek és nem látok, szorgosan kutatok, s mintha minden, mit érzekeimmel felfogni, élvezni akarok, pajkos kergetősdi játszanék a szemem sugarával. Az előttem kavargó színjáték szcenériája sötét, elvész benne a fürkésző tekintete . . . Alakjai bár a régiek, az ismertek, mégis mások!

Olyanok, kiket az idő, a vén komédiás vetkőztetett ki külszínükből, kiknek lelkébe más gondolkozást erőszakolt azzal, hogy egy lépéssel tova sietett, kiket — tudásukat emelve, ajkukra kacrajt, gunyt, vagy dalt fakasztva — elváltoztatott . . . Kár is köztük keresni, aki után epedve vágyik a lelkem, hisz' ugy sincs a tömkelegben, s ha ott van is, nem-e morzsolt le szívének melegéből egy darabot a száguldó idő? . . .

A mosolygó kék ruhát, a világos napernyőt hiába kutatom a koráó látókörében . . . Helyette gyászt mutat a távol, a szin, az élet, az idő . . . Csak néha tűnik elő vigasztalásul egy vékonyka őszi napsugár. . .

HRYLOS.

— Az „Aradi Nyomdatársaság” felelt értesítjük, hogy mindazon sürgős munkákra nézve, melyek a *vasárnapi munkaszünetéből* kifolyólag vasárnap végezhetők, értekezhetni Varga Józsefnél, a nyomdatársaság üzletvezetőjénél (*Kiss Ernő-utca 4. szám.*)

— A hivatalos lapból. A király Laschóber Tófor, pósta- és táviratistnek, nyugalmaztatása alkalmából, sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül, a pósta-és távirat-főtiszt címet adományozta.

— Végeggyházi Végh Aurél. Párrappal ezelőtt távirataink közt hoztuk azt a kellemes hirt, hogy Ő Felsege a király Végh Aurél kir. tanácsos, aradi kincstári jószágigazgatónak, az aradi előkelő társadalom e nagyrebecsült tagjának, régi magyar nemességének épségben tartása mellett a *végeggyházi* előnevet adományozta. A hivatalos „Budapesti Közlöny” tegnapi számában jelent meg az erre vonatkozó legfelsőbb kézirat, mely szó szerint így hangzik:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Végh Aurél kir. tanácsos és aradi kincstári jószágigazgatónak, valamint törvényes utódainak, régi magyar nemességük épségben tartása mellett, a „végeggyházi” előnevet díjmentesen adományozom.

Kelt Ischlben, 1894. évi augusztus hó 11-én.

Ferencz József s. k.

Gróf Andrassy Gyula s. k.

— A beteg püspök. Dessewffy Sándor csanádi megyés püspök, kinek lába még most sem gyógyult meg egészen, a legközelebbi napokban hazajön. A mint értesülünk, szívélyes fogadás várja a hazatérő egyházfőt a temesvárjózsefvárosi indóházban.

— Metlanu János a r a d i gör. kel. román püspök ma délután Temesvárra utazik, hogy a majoroki gör. kel. román templomot felszentelje. Metlanu püspököt a vasutnál a gör. kel. román papság és intelligencia színe-java fogadja és kíséri el szállására. Hétfőn reggel 8 órakor egy küldöttség fogja a püspököt lakásából a templomba kíséni, melynek bejártánál a papság teljes díszben fogadja. — A püspök az ünnepi szertartást szent liturgiával kezdi, melynél a majoroki román dalegylet Práiss-Javorszky karnagy vezetése mellett énekszámokkal kíséri, aztán következik a beszentelési szertartás, utána nagy ünnepi körmenet. A templomba visszatérve „Te-

Deumot" mond a püspök, amivel a templomszentelés szertartásos része véget ér. Délelőtt a püspök még a küldötteket fogadja s aztán részt vesz a diszebeden. Délután néptünnepély, este pedig táncoz fejezi be a napot.

— **Ó-hitűek ünnepe.** Nagy-Boldogasszony napját ünneplik ma, vasárnap, ó-hitű polgártársaink. Ma d. e. 10 órakor az aradi gör. kel. román és szerb templomokban fényes ünnepi istentiszteletek tartatnak.

— **Niedermayer Tóbiás** aradi polg. iskolai tanár Szt.-István napján este 8 órakor tartott bemutató előadást a „Hold fényváltózárait szemlélő eszközökkel”, a debreczeni kereskedelmi akadémia udvarán. A bemutató előadáson, mely pompásan sikerült, nagy számú érdeklődő közönség vett részt, s meglepetéssel szemlélte a Hold fényváltóztatásainak, hű feltűntetését. Az előadót sokszor megtapsolták és megéljenzették. A bemutató előadás után előadót sokan üdvözölték elmés találmányáért.

— **Árvák ügyében.** Az Aradi Polgári Jótékony Nőegyesület e hó 29-én — szerdán — délután 5 órakor a Teleky-utcai árvaházban választmányi ülést tart, melyen a megüresedett helyeket új árvákkal betölteni szándékozik. Ennek folytán felhivatnak mindazon aradvárosi vagy esetleg éradmegyei illetőségűek, a kik az egyesület árvaházában egész vagy félárvaikat elhelyezni óhajtának, hogy fentjelzett napon és helyen árvákkal megjelenjenek. Az elnökség.

— **Lajos napja.** Kevés név van, mely oly nagy kiterjedésnek és közkedveltségnek örvend, mint a Lajos név, s éppen ezért kevés az olyan hangos és általánosan ünnepeelt névnap, mint a Lajosok névünnepe. Aradvárosi közönségének is nagy része tegnap gratulálta és ünnepelte a Lajosokat, melyekből, mint mindenütt, nálunk is bőven kijutott. A megye három Lajost köszöntött a tegnapi nap délelőttjén: Dálnoky Nagy Lajos megyei főjegyzőt, Sohweger Lajos megyei főszámvévőt és Hofbauer Lajos megyei ellenőrt. A délelőtti kedélyes köszöntésnek este folytatása volt. Szoros baráti körben névünnepet még a következők tartottak: Virágh Lajos főmérnök, Sántay Lajos kir. főmérnök, Domonkos Lajos, Jirasek Lajos, Kotsis Lajos, Barth Lajos, Fránt Lajos és még számosan.

— **A hadsereg köréből.** Gillhuber Szilviu csász. és kir. 33-ik gyalogezredbeli főhadnagy a temesvári gyalogsági hadapródiskola tanári karába helyeztetett át. Sommerregger Károly, a csász. és kir. 33-ik gyalogezredben számfőnök vezetésű 2. oszt. százados a bécsi gyalogsági hadapródiskola tanári karából a csász. és kir. 2-ik gyalogezred állományába helyeztetett át.

— **A szabadságharczi ereklyemuzeumból.** Tóth Ferencz, az aradi szabadságharczi ereklyemuzeum feltgyelője, érdekes statisztikát küldött be hozzánk a muzeum ideai látogatásáról. Ezen adatok szerint a folyó évben a muzeum első látogatója Massa Aranka (Szeged) volt, az 1000-ik Komory Julianna (Arad), a 2000-ik Nagy Ferencz (Szent-Anna), a 3000-ik Hesz Péter (Buziás), a 4000-ik Lőrincz Ferencz (Magyar-Velkő), az 5000-ik Bulla Dani (Zólyom). Az összes látogatók közt az 1000-ik Gyulai Gáll Imre (Arad), a 2000-ik Zöldy Rózsi (Arad), a 3000-ik Heller Sámuel (Berlin), a 4000-ik Virágh Lajosné (Arad), az 5000-ik Priegl Judith (Battonya), a 6000-ik Nagy Miklósné (Boros-Sebes), a 7000-ik Prámer Lujza (Körös-Ladány), a 8000-ik Bálint Mihály (Kovaszincz), a 9000-ik Lázár Berta (Arad), a 10,000-ik Agray Lajosné és leánya (Arad), a 11,000-ik Gál Olivér cisztercita pap (Jászó), a 12,000-ik Kossányi A. István (Budapest). Az összes látogatók száma tegnapi napig 12,360.

— **Zászlószentelés.** Az aradi önálló czipészmesterek szakcsoportja 1894. szeptember hó 9-én Nikolics Péterné zászlóánya védnöksége alatt tartja ujjonnan készített zászlójának felavatási ünnepélyét, mely fölöttébb sikerültnak ígérkezik. — Az ünnepély sorrendje: 1. Egyletek és magánosok gyülekezése reggel 8 órakor az ipartestület előtt. 2. Felvonulás megfelelő sorrendben a Minorita atyák templomához. 3. A zászló felszentelése egyházi szertartással a templomban s felavatása Jánosy Demjén rendfőnök szentbeszédével. 4. Atvonulás a városligetbe, hol a zászlószegély ünnepélyes sorrend szerinti beverése történik, közben E. Illés László kamarai II. titkár ünnepi szónoklatot tart, s a polgári dalárda hazafias dalokat énekel. 5. Visszatérés a felvonulás sorrendjében az ipartestülethez. 6. Társasébed a városligetben délután 2 órakor. 7. Délután 4 óratól este 8-ig térzene a ligetben a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara és Nagy Józsi cigány bandájának közreműködése mellett. 8. Este 8 óratól táncsvigalom és fényes kivilágítás. Beléptidij a táncmulatságra személyenként 70 kr, családjegy 1 frt 50 kr. A társas-ébed részvételi jegye 1 frt 50 kr.

— **Gyilkos őrről.** Említettük, hogy Pankótán Bulzán Simont, a falurosszát megtámadták éjjel s késsel egy iszonyu vágást ejtve rajta, megölték. A tett elkövetésével eleinte két társát gyanúsították, de kiderült ez igaz. Mult este egy óriás alkatu ember, Herlea, nyugodtan ballagott hazafelé, midőn Hirsé Tódor munkás ember szembe jön vele, torkon ragadja, elővesz egy oltókést s amaz említett borzasztó vágást akarja rajta elkövetni. A nagy ember úgy megrémült, hogy képtelen volt védekezni. De az utcán többen is voltak, kik látták; azok odasiettek és lefegyverezték. Lakására vezetve, szobájába zárták. Alig fordult meg a zárbán a kulcs, Hirsén kitört a dühöngés. Mindent össze tört, mi kezébe akadt. Ezalatt a nyomozó csendőrség is meghallotta az esetet, odasiett, s a már kimerülten fekvő embert elfogta. Találtak nála véres ruhákat, mik a gyanút megerősíték. Mikor magához tért, töredelmesen vallott. Beismerte, hogy ő ölte meg Bulzánt ellenállatlan vágytól ösztönözve. A gyilkost beszállították Aradra.

— **Honvédek kiképzetése.** Az 1891-ik évben besorozott honvédpóttartalékosokat f. évi október hó 6-ikára hívták be nyolcz heti katonai kiképzetetés végett Lugosra. A behívott póttartalékosok közül negyvenhárom van aradi illetőségű.

— **Didergő fürdőzők.** Mig nálunk ismét kánikulai hőség uralkodik, addig Bihar-Füreden — mint onnét lapunkat értesítik — egészen öszie-re változott az időjárás néhány nap óta. A fürdő-vendégek vastag cszi vagy éppen téli ruhában járnak. A milyen jó kedélyhangulatban voltak több héten át a fürdőzők, élvezve a derült, fenséges időjárást, az alpesi levegőt, olyan rossz kedélyhangulattal állnak most szobájukat. Sokan eltávoztak már eddig, sokan pedig verik a készülőt, mert az időjárás kezd kiállhatatlan lenni.

— **Rejtélyes öngyilkosság.** A tegnapielőtti nap folyamán — mint lippai levelezőnk jelenti — a Komop és Berzova közötti vasuti utvonalon egy összezuzott holttestet találtak. A boldogtalant, mint a vizsgálat kiderítette, a vonat zuzta össze, még pedig, mint a zsebében talált papirszeletből kitűnt, saját öngyilkossági szándékából. Ugyancsak a zsebében talált írományaiból kitűnt, hogy a rejtélyes öngyilkos Alexik Pál nármésztói (Árvam.) 34 éves, kereskedő-segéd. Tettének oka mind- eddig nincs kiderítve.

— **Elbocsátás a honvédség kötelékéből.** dr. Simon Akos szolgálaton kívüli viszonybeli honvéd hadnagy a szolgálati kötelezettség teljesítése után, viselt tisztii rendfokozatának megtartása nélkül, saját kérelmére, 1894. évi szeptember hó 1-vel a honvédség kötelékéből elbocsátatott.

— **A szerelem vége.** Nagyon szerették egymást. Majd hogy el nem olvadtak a vég nélküli csókokban, majd hogy fel nem falták

egymást. Az idill szereplői pedig máskülömben igen közönséges lelkek: Lajos Anna egy szerelemre termett aradi cselédeány, Torma Endre pedig egy ur, aki jónéven veszi ha meleg karok ölelgetik. S a nagy vonzalomnak is vége szakadt. A leány jobbra, a férfi balra ment. Csak az a baj, hogy a férfi balra menve kicsalta a leány anyjától a szobakulcsokat, s az ott levő összes ruhákat elemelte. Lajos Anna most feljelentést tett emiatt Torma ellen.

— **Köszönet.** Inguss Regina és Muskát Miska könyvkereskedők pénzadományban részesítették az aradi tanítótestületet segélyalapját, a miért hálás köszönetet mond az elnökség.

— **Tűz Szemlakon.** Szemlakról írja levelezőnk: Bleuszák Mátyás helybeli korcsmáros udvarán tegnap a déli órákban egy kis kazal szalma ismeretlen okból kigyuladt. A tüzet sikerült idejekorán lokalizálni, mely könnyen végzetes lehetett volna, amennyiben az épületek igen tömören vannak építve.

— **Az aradi katonai oształy felhívja Bittermann Gyula,** a folyó év július havában besorozott egyéves önkéntest, hogy a saját érdekében minél hamarabb jelentkezék az említett hivatalban.

— **Nyilvános köszönet.** Az első aradi Kossuth-asztaltársaság gyűjtő perselyéből Kossuth Lajos nevenapja emlékére a városi szegényekházában elhelyezett egyének közt 10 forintot osztott ki. Fogadja ezen asztaltársaság kegyes adományaért e helyen is a szegények hálás köszönetét.

GYÁSZROVAT.

† **Madarász Imre** honvédszázados, Madarász Antal arad-gáji alkapitány testvéröccse, mint őszinte részvétellel értesülünk, élte 36-ik évében Sopronban elhunyt. A megboldogult Aradon nevelkedett, hol sok jó barát és ismerős fog sajnálkozni korai elhunytá felett. A gyászjelentés így hangzik: Madarász szül. sági Rusa Irma fájdalomtelt szívvel tudatja felejtéttelen férjének Madarász Imre m. kir. honvédszázadosnak, élete 36., boldog házasságának első évében, f. évi augusztus hó 16-án rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemét f. évi augusztus hó 17-én helyezték örök nyugalomra. Az engesztelő szentmise-áldozat a boldogult lelki üdvéért f. évi augusztus hó 21-én mutatott be a Szt.-Lélek templomban a Mindenhatónak. Áldás emlékére! Sági Rusa Gyula mint após. Sági Rusa Emilia mint anyós. Sági Rusa Béla mint sógor. Sági Rusa Ilona mint sógornő. Madarász szül. Sági Rusa Irma mint neje. Madarász Antalné szül. Algyay Anna mint anyja. Madarász Antal, Madarász Iván mint fivéréi.

† **Molnár Döme** elhunytáról részvétellel vetők az alábbi gyászjelentést: Molnár György és neje szül. Mária Anna saját, egy gyermekeik: Molnár György, Károly, Mária férj. Lungu Miklósné, valamint számos rokonaik s jó barátaik nevében is mély fájdalommal tudatják moron szeretett fiuk, testvérük és rokonuk Molnár Dömének, f. évi augusztus hó 25-én d. e. 11 órakor, életének 37-ik évében, rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét. A kiszzenvedett hült tetemét augusztus 26-án d. u. 5 órakor fognak Váhasztó-utca 48. sz. a. házból gör. kel. rom. szertartás szerint a helybeli közsirkertben örök nyugalomra tetetni. Béke poraira! Arad, 1894. augusztus 25.

† **Miskolczy Karolina,** özv. krivínai Lovonovics Miklósné halálát jelentik Berettyó-Ujlaluból. Holttestét e hó 25-ikén helyezték örök nyugalomra a Herpály pusztai temetőben.

TANÜGY.

Iskolai értesítés.

— Beiratásuk előtt. —

Arad szab. kir. város összes községi polgári fiu, polgári leány, elemi fiu és leányiskolák osztályaiban, valamint a női ipariskola és a városi községi siketnéma iskolában a rendes tanulók szabályszerű felvéte az 1894—95-ik iskolai évre az iskolaszék határozata alapján a f. évi szeptember hó 1, 3 és 4-ik napjain az illető iskolákban eszközöltetik; ugyan azon napok délutánjain pedig a felvételi és javító, valamint a magánvizsgálatok tartatnak meg.

Az egész évi tandij az elemi fiu és leányiskolák I, II, III, IV, V, és VI-ik osztályaiban a helybeliekért 6 frt, a vidékiekért 12 frt, a

polgári fiú és polgári leányiskola összes osztályaiban a helybeliekért 12 frt, a vidékiekért 24 frt, végül a siketnéma iskolában a helybeliekért 20 frt, a vidékiekért 40 frt, mely összegnek fele a beiratásokról, másik fele pedig az iskolai év második szakában, február hó első napjaiban fizetendő. A női ipariskolában a tandíj havonként 3 frt, mely minden hónap 15-ig lefizetendő.

A tandíjon kívül fizetendő még nyugdíj hozzájárulási díj címén 15 kr, továbbá az elemi iskolákban könyv és szertár díjban 20 kr, értesítő díjban 30 kr, a siketnéma iskolában a könyvtáridő 50 kr, a polgári iskolákban a könyvtáridő 50 kr, az értesítő díj 50 kr.

Azon helybeli szegény sorsu szülők, kik gyermekeik vagy gyámoltjaik részére tandíjmérsékletet vagy elengedést nyérni óhajtanak, felhivatnak, hogy ennek kinyerhetése végett f. évi augusztus hó 27-től 31-ig bezárólag a helyvárosi kapitányi hivatalnál, Poltura, Sága és Gáj külvárosban lakók pedig a gáji alkaptányi hivatalnál jelentkezzenek.

Aradon 1894 évi augusztus hó 15-én.

SALACZ GYULA a. k.,
kir. tanácsos, iskolaszéki elnök.

(*) Tanév kezdete a helybeli főreáliskolánál. Az aradi m. kir. állami főreáliskolánál a beiratások szeptember hó 1-én, 2-ik és 3-ik napjain délelőtt 9-12. délután 3-5 óráig fognak még pedig vasárnapon át is megtartatni. Az első osztályban felveendő tanulók szülőik v. gy. gondviselőik kíséretében tartoznak megjelenni a születési bizonyítványt és oltási igazolványt magokkal hozni. A javító vizsgálatok augusztus 31-én délelőtt 8 órakor lesznek, míg a más intézetekből át lépő tanulók felvételi vizsgálatai a beiratásokkal együtt tartatnak meg. Aradon, 1894. augusztus 26. Az igazgatóság.

(-) Az aradi zenében a beiratások f. é. szeptember hó 1-én veszik kezdetüket. — Az előadások szeptember hó 3-án d. u. 4 órakor kezdődnek. A beiratási díj 5 frt. Az egész tanév tandíjában 25 frt — és pedig 2 részletben fizetendő t. i. szeptemberben 12 frt 50 kr és februárban 12 frt 50 kr. Az aradi zenede igazgatósága.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az aradi kereskedelmi testület folyó évi augusztus hó 26-án az az vasárnap délelőtt 11 órakor a kereskedelmi akadémiái épület dísztermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a t. testületi tag arak tisztelettel meghivatnak. A napirend tárgyai: 1. Jelentés a kereskedelmi akadémiával kapcsolatos internatus építéséről. 2. Az internatusi szervezet jóváhagyása. 3. Az internatus átadása iránt határozathozatal. Aradon, 1894. augusztus hó 26. Szónta G. Gyula, testületi elnök.

SZÍNHÁZ, TRODALOM, MŰVESZET.

* A színházi bérlet. Kezdődik a szezon. A fürdőző közönség lassankint hazaszállingózik. A korszó is élénkebb lett, a kávéházakban is több ember szokozik. Mindenki vágyódik a színház után, mely új vért öntene a társadalom ereibe. Így jó kilátásai vannak Gond a László színházi pénztárnoknak, ki jövő hó közepén érkezik Aradra bérletszerzés végett.

* Tragédiák című és október hó közepén megjelenő tárcakötetemet most adom sajtó alá. Felkérem épen ezért tisztelt gyűjtőimet, kik még ezideig be nem küldték az előfizetési ívet, azt lehetőleg rövid idő alatt nevére özímelve, az „Aradi Közlöny” szerkesztőségébe juttassák, hogy a nyomandó példányok száma felől tájékozódást szerezhessenek. Kosztka Mihály.

* Műkedvelői előadás. Ma, augusztus hó 26-án megismélik az aradi iparos ifjak műkedvelői a múlt vasárnap oly jól sikerült „Falurosza” kitűnő népszínművet. Ez előadás a mai alkalommal másodszer kerül színre s reméljük, hogy ugy most is, mint az elmúlt esetben számos látogatója lesz. Helyárak: I-ös hely 60 kr, II-ik hely 40 kr, III-ik hely 30 kr. Alfölyhely 20 kr. Felülfizetések közbizonytal fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak. A rendezőség.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Verekedő kvintett. K r i s z t a Lázár és négy társa, mindannyi derék lunkasi szuhancz, egy alkalommal avval tüntette ki magát, hogy mikor P i n t é r Pál pénzügyőr G a b r i e l Nikolájt, a lunkasi bírót rendreutasította, a miért az őt nem akarta házába eresztetni, hogy ott hivatalos funkcióját végezzen, ezek a derék legények oly annyira megverték, hogy Pintér Pál 28 napig feküdt az ágyat utána. Tegnap tartották meg ez ügyben a végtárgyalást az a r a d i kir. törvényszéken, mely alkalommal Kriszta Lázárt és társait 3-3 napi fogházra ítélték.

SPORT.

+ A fűrjvadászat salsónja meghozszabboldott. Eddig az összes vadásznaptárak ugy voltak szerkesztve, hogy február elsejétől aug. 15-ig terjed a fűrjvadászatra vonatkozó tilalom, most azonban mindez a vadászok nagyobb öröme megváltozik egy miniszteri rendelet folytán, mely kifejti, hogy a törvény a fűrjek vadászatát csak a párosodás és költés idejében tiltja. Minthogy azonban a fűrjeknél a párosodás és költés tudvalevőleg csak április, május és június hónapokra esik, ennél fogva a vadásznaptár eddigi hibás beosztását kijavítja s a fűrjek vadászatát csak a fönnemlitett három hónapban, április, május és júniusban tiltja. A fűrjvadászat ideje ennél fogva három egész és egy fél hónappal hosszabbodott meg.

+ Kerékpározók kirándulása. Az „A. T. E.” kerékpározó köre ma délután Világosra kirándulást rendez. — Gyülekezés d. u. fél 2 órakor a korosolyázó egyesület városligeti pavillonjánál. — A kirándulásban résztvevő tagok pontos megjelenése kóretik. — A me ne t p a r a n o s n o k s á g.

TÁVIRATOK.

Kossuth emlékezete.

Budapest, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) Lajos napja alkalmából ma a Kossuth-nőgyelet gyászistentiszteletet tartott az evang. templomban, nagy és szép közönség jelenlétében. Horváth Sándor lelkész meghatóan emlékezett meg Kossuthról.

A közönség a templomból kiment a temetőbe s megkoszorozta Kossuth sirját, mely már akkor el volt borítva virággal. A Kossuth nőgyelet mindkét pártja hatalmas szalagos babérkoszorút tett a sirra. Beszédet mondtak Pásztory Lászlóné, Dobroghy Gyuláné és Peregriny Sándorné.

A sirt meglátogatta ma sok 48-as honvéd egylet, a czeplédi küldöttség — megannyi virágbokrétával szaporítva a sir sok virágdíszét. Holnap az upesti polgárság fogja Kossuth sirját megkoszorozni.

A Batthyányi Szalay affér.

Budapest, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) A Batthyányi Elemér gróf által véletlenül nem insultált Szalay Mihály újságíró, ügyének rendezését Horn honvédfőhadnagy és Nagy Sándor orsz. képviselőre bizta.

Erdővásárlás.

Brassó, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) Az erdélyi erdőipar részvénytársaság megvásárolta a román pénzügyminisztertől a saját erdőségével határos nagy erdő-complexust.

A megszökött rabló legújabb rablása.

Szeged, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) A rendőrség ma Török-Kanizsáról a következő hivatalos sürgönyt kapta: „Az itteni adóhivatalba a múlt éjjel betörtök és 24 ezer forintot elraboltak; valószínűleg a szegedi csillagbörtönből megszökött Exarits. Arczképét kérjük azonnal.” A megszökött

Exarits tényleg átuszta a Tiszát, így Torontálba jutott, s a rablást minden valószínűség szerint ő követte el.

Nagy tűz.

Triest, auguszt. 25. (Saját tud. távirata.) Catania egy fatelepén tűz támadt s csakhamar 20 ház lángokban állt. A kaszárnya, templom és vámország s több remek kép a templomból a tűz martaléka lett.

Elitelt anarkisták.

Bécs, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) Krajicsék József és Drechsler Ferencz anarkisták ügyét az esküdtszék ma tárgyalta. A vádlottak a juniusi munkás gyűlésen az anarkiát éltették. A tárgyalás folyamán kiderült, hogy Drechsler robbanó anyagot készített és merényletet tervezett. A törvényszék Krajicséket két havi fogházra, Drechsler 4 évi súlyos börtönre ítélte.

A szerb király utazása.

Belgrád, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) Sándor király európai utazásának részleteit csak szeptember elején fogják végleg megállapítani, a mikor az udvar ismét Belgrádba jön.

A pétervári nagykövet szabadságon.

Pétervár, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) Wolkenstein gróf osztrák-magyar nagykövet, tegnap szabadságra ment és Bécsbe utazott.

Keleti marhavész.

Wladivostok, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) Uzuri déli részén Szibériában a keleti marhavész borzasztó pusztításokat okoz. A veszély annál nagyobb, mivel a járvány átragadt több emberre is, a forgalom teljesen szünetel. A postát is csak a nikolajewszki kikötőn át indítják el.

Kilrtott család.

Palermo, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) Castello Mareben kilencz rabló megtámadta ebéd idején Cuma bérlo házat. — Három családtagot, kik azt mondták, hogy nincsen pénzüik törrel megölték, a többit a banditák kegyetlenséggel holtra verték, s utána kirabolták a házat. A gyilkosok mind elmenekültek.

A japán-kínai háború.

Shangai, augusztus 25. (Saj. tud. táv.) Augusztus 18-án a Tatung folyón 19 japán hadi és 13 szállító hajó érkezett Pingjang felé, 6000 embert szállítva. A kínai tüzéség egy magaslaton felállítva ágyuit, megtámadta és szétverte a japánokat. A japánok vesztesége több mint 1300 ember. Egy másik jelentés szerint a kínaiak csapataikat Csunghoban 10.000 emberrel szaporították. A kínaiak hadserege most 34.000 emberből áll. A haditanács határozata folytán 22-ikére újabb csatározás várható. Az országot kínai lovasság járja be s egy ilyen utja alkalmával 100 elmaradt japán katonát elfogott és lefejezett.

KÖZGAZDASÁG.

Aradi gabonaüzletti hotiszámle.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, augusztus 25.

(S. ss.) Az időjárás e héten is száraz meleg volt, mely természetes a tengeri, dohány s a többi vétéseken nagyobb pusztításokat vitt véghez. Gazdsainkat leginkább az ejti kétségbe, hogy a legelők kopárak s kénytelenek a

jóságát otthon drága takarmányon eltartani. A gabonaüzletben változás e héten sem állott be, legföljebb annyiban, hogy a vételkedv, s egyszersmind az ár is csökkent. Előreláthatólag csökkenni fog továbbra is, mert kereskedőinknek nincs bizalmuk az üzletben, malmaink kénytelenek az árt lenyomni, minek folytán a jelentékenyen csökkenő lisztárak következtében, a külföld melyben egyedül orvoslást kereshetnénk, eláraszt bennünket még a mieinknél is olcsóbb áruival, tehát konkurrálni lehetetlen.

A buza hozatal a héten óriási volt; a gazda, mely mindeddig gabnáját jobb ár reményében visszatartotta, most már kénytelen azon akármily áron tulajdoni, mert kötelezettségének eleget kell tennie, s így a minden évben ideiglenes spekuláció által előidézett hausse is elmaradt.

A buza árák a hét elején 20-30 krajczárral csökkentek s későbbben csak az elsőrendű, szép aczólos minőségre tekintettel, tudott az ár ismét hat forintra emelkedni. A másodikrendű minőség csak nagy nehezen, minden más gabnaneműnél alóli áron talál vevőre. Az irányzat kellemetlen és lanya, csakis az árpa-üzletben uralkodik egy kis élénkség, a meglehetősen nagy hozatalnak dacára.

A rozs üzlet silányab mint azt a saison kezdetén csak remélni is mertük volna, a vételkedv csökkent, a kereslet gyenge és csak változatlan áron veszik, mindez arra mutat, hogy a tengeri termési kilátások nem olyan kétségbeesítőek.

Zab csak csekély mennyiségben került piacunkra, az ára elég jó, emelkedik.

Arad és Ujaradon e héten behozatott és eladatott:

- B u z a I. rendű 5000 mm. 5 forint 70 krajczártól 6 forint 00 krajczárig.
- B u z a II. rendű 3000 mm. 5 forint 40 krajczártól 5 forint 70 krajczárig.
- R o z s 500 mm. 4 forint 70 krajczártól 4 forint 80 krajczárig.
- A r p a I. rendű 800 mm. 5 forint 50 krajczártól 5 forint 60 krajczárig.
- A r p a II. rendű 400 mm. 5 forint 30 krajczártól 5 forint 50 krajczárig.
- T e n g e r i 200 mm. 5 forint 30 krajczártól 5 forint 60 krajczárig.
- Z a b 150 mm. 5 forint 40 krajczártól 5 forint 70 krajczárig.

Aradi lisztüzlet.

(Saját tudósítónktól.)

Arad, augusztus 25.

(S-s) A tegnapi ismét újonnan megjelent lisztárjegyzék — mint jeleztük — a lisztárak jelentékeny csökkenését, a korpa ára emelkedését jelzi. Az különben előrelátható volt, hogy a lisztárak csökkenni fognak, már a vevők szilárd tartózkodásuk miatt is.

Továbbá a korpa áremelkedése miatt, malmaink csak azon esetben eszközölhetnek eladásokat ily alacsony árakhoz veszteség nélkül, ha a fekete lisztárak árai aránylag magasabbak a fehérlisztárakhoz képest.

Aradi malmok mai jegyzése a következő: Asztali dara goromba a) 14 frt. Asztali dara finom B. 14 frt. Dara közönséges C. 13 frt.

00	0	1	2	3	4	5	6	7	7B	8
18.60	13.	12.40	11.50	11.	10.80	10.20	9.60	8.40	7.40	6.40

Korpa finom F 4 frt 10 kr.
Korpa goromba C 4 frt.
az árák Aradon 100 kilonként zsákostul értendők.

Hüvelyes vetemények és magvak.

(Aradi árak.)

(Saját tudósítónktól.)

Arad, augusztus 25.

(S. ss.) Bab termésünk az idén rendkívül silány, többre mint középen alóli termésre nem is számíthatunk. Az árák már most is észrevehetőleg javultak, a takarmánynemű: lóhere, luczernamag stb. a folytontartó tikkasztó meleg és nagy szárazság következtében igen rosszul áll. Mindenből csak féltermés lesz. Az árák rohamosan emelkednek.

Irányzat szilárd, jegyzéseink következők:

Borsó sárga egész I. 26 frt, Borsó sárga egész II. 23 frt, Borsó sárga fél I. 19 frt, Borsó fél II. 18 frt, Bab árpaszerű 7 frt, Bab nagyszemű 6 frt, Arpakása 7 sz. 14. frt 50 kr, Arpakása 8. sz. 13 frt 50 kr, Arpakása 10. sz. 10 frt,

Dercsés liszt 7 frt 20 kr, Kendermag 12 frt, Kéménymag hollandi 48 frt, Köleskása I. 11 frt 60 kr, Köleskása III. 9 frt 80 kr, Lencse stokerani 25 frt, Lencse belföldi 17 frt, Madáreleség 28 frt, Rizs japán 20 frt 60 kr, Rizs rangon 15 frt, Bükkyön 8 frt 40 kr, Moharmag 10 frt Heremag styrai 75 frt, Heremag luczerna 72 frt, Dió 20 frt, Mogyoró 28 frt, Repcze 7 frt 50 krtól 8 frtig. Repcze káposzta 10 frt.

Az árák Aradon 100 kilonként értendők.

— A galicziai kolera miatt, mely legutóbb Galicziának a Horodenka kerületben lévő obestyni birói kerületében is konstatáltott, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg elrendelte, hogy a f. évi július hó 23-án kelt rendelettel kiadott behozatali tilalom az ott megjelölt terjedelemben a most nevezett birói kerületből származó árukra is kiterjesztésék. Miről az aradi kereskedelmi és iparkamara az érdekelt köröket ez uton értesíti.

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi aug. hó 24-én. Hízott sertés árák: I. M a g y a r e l s ő r e n d ű: 1. Öreg nehéz (páronként 400 kilon felüli sulyban) 42.—42.5 krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm sulyban) 42.—42.5 krig. Fialat nehéz (pkint 320 kilon felüli sulyban) 43.—44. krig. Fialat közép (pkint 251—320 kilg. sulyban) 44.—44.5 krig. Fialat könnyű (pkint 250 kilg. terjedő sulyban) 45.—45.5 krig. II. M a g y a r s z e d e t t: Nehéz (páronként 280 kilon felüli sulyban) 42.—43. krig. — Közép (pkint 220—280 kilg. sulyban) 43.—43.5 krig. — Könnyű (pkint 220 kilg. terjedő sulyban) 44.5—45. krig. — S z e r b i a i: Nehéz (pkint 260 kilg. felüli sulyban) 44.—44.5 krig. Közép (páronként 220—260 kilg. sulyban) 43.5—44. krig. — Könnyű (páronként 220 kilg. terjedő sulyban) 42.5—43.5 krig. S e r t é s l é t s z á m 1894. aug. hó 22-én volt készlet 188,030 darab. 1894. augusztus hó 23-án felhajtott: 3197 drb. 1894. augusztus 23-án elszállított 4680 drb. 1894. aug. 24-én maradt készletben 186,547 drb. — A hízott sertés üzletirányzata: Változatlan.

Szeszüzlet.

— Augusztus 25. —

Gyenge kereslet folytán ezen szikknek az ára a múlt héten valamivel hanyatlott. Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 54.—Készinyben 54.50 hordó nélkül per 100 liter % bejár. 85 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatöze.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. — Budapest, augusztus 25. d. u. 5 óra.

F	a	j	Árnyát	100 kg. ár			
				frttól frtig			
Buza	bánási új	. . . . .	6.55	6.80			
Buza	tiszavidéki	. . . . .	6.50	6.75			
Buza	pestvidéki	. . . . .	6.50	6.75			
Buza	fejérmegyei	. . . . .	6.50	6.75			
Buza	bácskai	. . . . .	—	—			
Rozs	új, I-ső rendű	. . . . .	5.05	5.10			
Rozs	új, II-od rendű	. . . . .	5.—	5.05			
Arpa	takarmány	. . . . .	5.50	5.90			
Arpa	égetni való	. . . . .	6.20	7.—			
Arpa	sórfőzde	. . . . .	7.30	8.40			
Zab	. . . . .	. . . . .	6.80	6.10			
Tengeri	bánási	. . . . .	5.75	5.80			
Tengeri	másnévű	. . . . .	5.75	5.80			
Káposzta-repoze	bánási	. . . . .	9.—	9.50			
Köles	. . . . .	. . . . .	—	—			
H	a	r	Buza	szept.-okt.	. . . . .	6.52	6.54
			Buza	márc.-ápr.	. . . . .	6.95	6.97
			Buza	máj.-jun.	. . . . .	—	—
			Rozs	szept.-okt.	. . . . .	5.13	5.14
			Tengeri	jul.-aug.	. . . . .	5.70	5.72
			Tengeri	aug.-szept.	. . . . .	5.70	5.72
			Tengeri	októberre	. . . . .	—	—
			Zab	márc.-ápr.	. . . . .	6.10	6.12
			Zab	szept.-okt.	. . . . .	5.80	5.82
			Káposzta-repoze	aug.-szept. 1894.	. . . . .	9.40	9.58

IDEGENEK NEVSORA.

— Augusztus 25. —

Fehér Kereszt szálloda: Fejér Péter hivatalnok, Vác. Kámpf N. kereskedő, Berlin. Beökönyi Zoltán földbirtokos, Tisza-Vehreny. Konz Ákos főgymnasiai tanár, Budapest. Roskovitz A. kereskedő, Budapest. Reisz Henrik kereskedő, Budapest. Grünhüd Lipót igazgató, Bécs. Schön József, Budapest. Polzta Gyula, Budapest. Arany Kulcs szálloda: Klein Ignác háztulajdonos, Nagyvárad. Herschkovits N.-né kereskedő neje és leánya, Szepes. Sárosi L. Sándor vendéglős, Szeged. Vasuti szálloda: Makos István főerdész és fia, Budapest. Stejár Olivér lelkész, Bukarest. Spitzer József, Budapest. Grosz Manó, Szemlak. Ürményi rál földbirtokos, Petris. Varjassy István magánzó, Szeged.

KIS LOTTO.

Bécsi:

90, 35, 21, 76, 53.

Temesvári:

9, 34, 31, 80, 28.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTÉR.*

RAVASZ IMRE

legelső fényképészeti és festészeti műterme
Aradon, Andrásy tér 15. sz.

Hermann-palota kerthelyiségében.

Elvállal minden fényképészeti szakmába vágó munkákat, készít kis képek-ről nagyobbításokat egész életnagyságig, olajban festve, vagy retoucheban. Továbbá látogató-jegy alaku fényképek ugyszinte Cabinet, Makart, Promenad Budoir és az ugynevezett új forma képeket, chromo-festett s beégetett képet, melynek finomsága minden festett képet felülmúl. A legnagyobbgyermek megszólalásig élethűen egy másodperc alatt bármily nagyságu alakban lefényképeztetik, a műteremben készült munkálatok tiszta és élethű kivitelezéssel nyújtatik. Felvételek kívánatra üzleten kívül is eszkoztetnek a legjutányosabb árak mellett. 642 22*

Szives figyelembe.

A nagyérdemű helybeli és vidéki t. közönség becses tudomására hozni kívánom, miszerint minden eddigi idegen városokban létesített és általam kezelt vállalataimtól teljesen visszaléptem, — kizárólagosan csak is aradi üzletem szolgálom, minek következtében bárminő megbízások a legapróbb részletekig saját felügyeletem és személyes vezetésem alatt intéztetnek. Aradon, 1894. augusztus hó 19.

Mély tiszteléttel:

Az Entreprise des Pompes Funébres. — Első Temetés Rendező Intézetért:

Csutak Károly.

KLAPOK ALAJOS

Arad legnagyobb, leglátogatottabb és legkényelmesebben berendezett

fényképészeti műterme

Templom-utca (Minorita-palota)

Ajánlja a nagyérdemű közönség szives figyelmébe műtermében legújabbban készülő Saison fényképeit, felelősség mellett minden nagyságu Portrait vitstől egész életnagyságig Albumin vagy az állandóságáról és szépségéről közkedveltségnek örvendő Platin papirosa

Párisi művészek által készülő

olaj és Chromo-festményeit.

Ujabb berendezését gyermek-fölvételekhez, melynek segítségével egyhuszad másodperc alatt történik a fényképezés.

Továbbá, minden a fényképészethez tartozó munkák elvállalását. Szobák, festmények és tájak fényképezését stb. 591.

Kérem üzletemet, mely a Minorita-palota udvarában van, más üzlettel össze nem téveszteni. Miért is kérem a czimtet figyelembe venni.

* Az ezen rovat alatt közzétettéért nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetmény.

A cs. és kir. 33. gyalogsorezred parancsnokságának 937. sz. a. kelt átirata szerint folyó évi augusztus hó 27-én a csásari nagy erdőben harcászati czéllövészet fog tartatni.

Ezen körülményt azzal hozom a nagy közönség tudomására, hogy a kérdéses napon a nagy erdőbe való meneteltől büntetés terhe alatt tartózkodjanak.

Arad, 1894. augusztus 23.

Sarlot Domokos
főkapitány.

A borosjenői uradalomban
az idei
gubacstermés
eladó. 75f. 3-3

Érdeklődők kéretnek az **uradalmi erdészséghez Apatelekre** fordulni.

16789/1894.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földművelésügyi miniszteriumnak intézvénye nyomán ezennel közhirre tétetik, hogy Aradon folyó évi szeptember hó 20-án a vásártéren katonai lövészet fog tartatni.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény és tervezet a városházánál (kapitányi hivatal) megtekinthető.

Arad, 1894. augusztus 18.

A városi tanács.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapító házi szer köszvény, csusz és idegbajok ellen.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Tessék a védjegyre ügyelni a vételnél határozottan ki-
fejezni:

Életét:
kerül. gyógyszer-tár Kornenburgban.

1/2 palaczk

1 Mt. 6. ó.

1/2 palaczk

60 Kr.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

132

Utazó és kézi kofferek.

Kilényi C. és Társa

Arad Andrassy-tér 20. (Aréna épület.)

Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönségnek valamint nagyrabecsült vevőinknek b. figyelmébe ajánlani a

nyári idényre

érkezett nagy választéku divat újdonságainkat voylok, francia batistok, szatinok és delalokban, melyeket

olcsóbban mint bárhol

árusítunk el.

Nemkülönbén ajánljuk nagy raktárunkat a legjobb gyártmányu vásznak, olifonok, canavász, olinvat és sztalneműekben.

Midőn az eddig irányunkban tanusított b. pártfogásért köszönetet mondunk, kérjük ezt a jövőben is föntartani, miért is mint eddig is szolid és pontos kiszolgálást biztosítunk teljes tisztelettel

Kilényi C. és Társa
a „kék golyó“-hoz.

Nap- és esőernyők.

Nemes és szalmakalapok.

Czárna és sejkemcsztyük harisnyák és nyakkendők.

Szőlőajtványok
és
amerikai szőlővesszők
eladása!

A 30 holdnál nagyobb területű „Sándortelep Ujvidéken“ f. é. november havában, **Riparia Portalis, Solonis** és **Jaquez** alanyokra készült **500,000** darab fásajtványjaiból a **tökéletesen összefort** példányokat jutányos árak mellett eladásra bocsájtja.

Ez idén a **legjobb bel- és külföldi bor- és csemege szőlőfajokból** 420 fajnál **több került ojtás alá** és alulírott telep-tulajdonos kívánatra bővebb magyarázatokkal ellátott részletes árjegyzékét a t. ez. érdeklődőknek **ingyen és bérmentve** szívesen átküldi.

A telep **zöldajtásokkal** is szolgálhat, nemkülönbén — mint **ojtási czélokra**, mint pedig **iskoláztatásra** alkalmas **amerikai alanyokkal, Riparia Sauvage, Portalis, Solonis** és a **Rupestris különféle válfajaiból** — mint sima mint pedig gyökere vesszőkkel — **nagyobb mennyiségekben**; — végre a már hordképes ojtványokból az **ojtógalyak** is eladásra kerülnek.

ADAMOVICH SÁNDOR
Ujvidéken.

731 4-5

Dürr Testvérek

fűszer-, csemege-, gyarmatáru-, ásványviz- és borkereskedése az „arany szarvashoz“ Aradon, fő-ut 2. sz. a városházzal szemben.

Mindenféle friss töltésű ásvány- és gyógy-vizeket,

továbbá mindenféle **friss gyümölcs**, ugymint: **őszi baraczk, duránczi ananas, legfinomabb nemes fajú turkesztán és görög dinnye.**

Legfinomabb **czukor, kávé, rizs** és mindenféle fűszerárak legjobb minőségben és legjutányosabb árak, pontos és legjobb kiszolgálás mellett bátorokodunk a n. é. közönségnek ajánlani.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Zágráb.
22378/1894. 653. 2-3.

Pályázat.

A kir. szab. pécs-barcsi vasut Pécs állomásán f. é. szeptember hó 15-ével megüresedő pályaudvari vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat nyitattik.

A bérlet 3 (három) évre köttetik és pedig 1894. szeptember hó 16-ától 1897. szeptember hó 15-éig terjedő időre.

Ezen bérlettel jár a vendéglős részére egy 2 szoba és háló fülkéből álló lakás, egy konyha, két éléskamra, egy pince és egy jégverem.

A bérletre vonatkozó és okmányokkal, valamint 150 frt bánatpénz vagy erre alkalmas értékpapir letételéről szóló pénztári elismervénnyel felszerelt zárt ajánlatok a m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségéhez nyújtandók be legkésőbbben f. évi augusztus hó 31-én déli 12 óráig.

Később beérkező vagy bánatpénz letétele nélküli ajánlatok nem fognak tekintetbe vétetni.

A bánatpénz a m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál vagy személyesen vagy posta útján, de mindenesetre az ajánlattól elkülönítve helyezendő letétbe.

A zárt ajánlat szembetűnő módon a következő felirattal látandó el: »Ajánlat a pécsi pályaudvari vendéglő bérletére.«

Bérbeadó üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül tekintet nélkül a felajánlott bérre, tetszés szerint szabadon választhasson; a bérlet többi feltételeiről a zágrábi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya nyújt kívánatra felvilágosítást.

Zágráb, 1894. június 25.

Az üzletvezetőség.

Magy. kir. államvasutak.

86315/94. szám. 2-3.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak egyes vonalai részére 1895. évi január hó 1-től számítandó egy, illetőleg három évre szükséges 1/72 tételű vízhatlan mész és 1/78 tételű portlandi ragacs mész szállítására ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

Egy évben szükséges mintegy 11500 q vízhatlan mész és mintegy 3400 q portlandi ragacsmész. Ezen adatok csak tájékozással szolgálnak, szállító tehát köteles az általános anyagszállítási feltételek 13. §. b) pontja értelmében, az ezen anyagokból felmerülő tényleges szükségletet szállítani, mely szükséglet korlátlanul több vagy kevesebb lehet, mint ezuttal ki van írva.

A szállításra nézve mérvadók és kötelezők a m. kir. államvasutaknál 129381/91. sz. alatt érvényben lévő általános anyagszállítási feltételek, valamint a bemutatandó és elfogadott minták minőségét előtűntető próba eredmények.

A feltételek a m. kir. államvasutak igazgatóságának anyag és leltár beszerzési szakosztályánál és valamennyi üzletvezetőségénél, a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők, vagy darabonként 25 kr lefizetése mellett az igazgatóság nyomtatványtárából meg is szerezhetők.

Az ajánlt anyagokból 10-10 k. jól csomagolt lepecsételt és ajánlattevő cég jelzésével ellátott minta bemutatandó.

Az ívenként 50 kros bélyeggel ellátott lepecsételt ajánlatok legkésőbb folyó évi augusztus hó 31-én déli 12 óráig az említett anyag és leltár beszerzési szakosztályban átadandók, vagy posta útján oda küldendőek. Az ajánlatok külczimén világosan rávezetendő: »Ajánlat 86315/94. számhoz.«

Az ajánlt anyagok értékének 5%-a bánatpénzképen készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban, legkésőbb 1894. évi augusztus hó 30-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénztáránál letendő.

A letéti jegy nem csatolandó az ajánlathoz.

A vízhatlan mész és portlandi ragacsmész szállítására vonatkozó egyéb részletes módzatok ezen igazgatóság anyag és leltár beszerzési szakosztályánál, valamennyi üzletvezetőségénél, valamint valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők. Feltételeztetik tehát minden ajánlattevőről, hogy ezen részletes módzatokat jól ismeri és kötelezőknek elfogadja.

Budapest, 1894. évi július hóban.

Az igazgatóság.

Magyar kir. áll. vasutak üzletvezetőség Zágráb.
21113/III. 676. 1-3.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Károlyváros pályaudvarán levő vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati pályázat hirdettetik.

A bérlet 1895. év január hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számítandó 3 éven át, vagyis 1897. évi december hó 31-ig.

Ezen vendéglői bérlettel jár az I-II. és III. oszt. váró és étkező helyiségek kivül a vendéglős részére egy-egy szobából álló lakás, egy főzőkonyha, egy éléskamra és egy padlás.

Mindazok, kik ezen vendéglő üzletét bérre venni óhajtják, fölhivatnak, hogy eziránt zárt ajánlatokat okmányokkal felszerelve és 100, azaz egyszáz frt bánatpénznek, vagy készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban történt letéteményezéséről s: óió

pénztári elismervény mellékletével, a m. kir. áll. vasutak zágrábi üzletvezetőségéhez címelve, legkésőbb augusztus hó 31-én déli 12 óráig nyújtsák be.

A bánatpénz a m. kir. áll. vasutak zágrábi üzletvezetőségénél vagy személyesen, vagy posta útján, de mindenesetre az ajánlattól elkülönítve, helyezendő letétbe.

Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlat zárt borítékban, szembetűnő módon irandó: »Ajánlat a károlyvárosi pályaudvari vendéglő bérletére.« Bánatpénz nélkül avagy a fentebb megállapított benyújtási határidő után beérkező ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

A m. kir. államvasutak fenntartják maguknak a jogot a pályázók közül szabadon választhatni. A bérletnek bővebbi feltételeiről a zágrábi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya nyújt kívánatra felvilágosítást.

Zágráb, 1894. június 27.

Az üzletvezetőség.

Tűzifa.

T. cz.

A nagyérdemű közönség becses tudomására hozzuk, hogy nagyszabásu **fő-ut 29. szám** alatt levő raktárunkból mártól fogva elsőrendű **tiszta minőségű ölfáinkat** következő egységes áron árusítjuk:

1 méteröl (4 köbméter)	tiszta elsőrendű cserhasábfát	12 frtért,
1 " (4 ")	" " bűkk "	11 " "
1 " (4 ")	" " dorongfát	10 " "
1 " lágú tűzifa	" " "	4 " "

gyűjtásra való forgács ingyen hozzáadásával.

A házhoz való elszállítás **80 kr.** ölenként.

WALDER S. és FIA

és első szásrégi tutajkereskedő társulat,
épületfa kereskedés és gőzfűrésztulajdonosok.

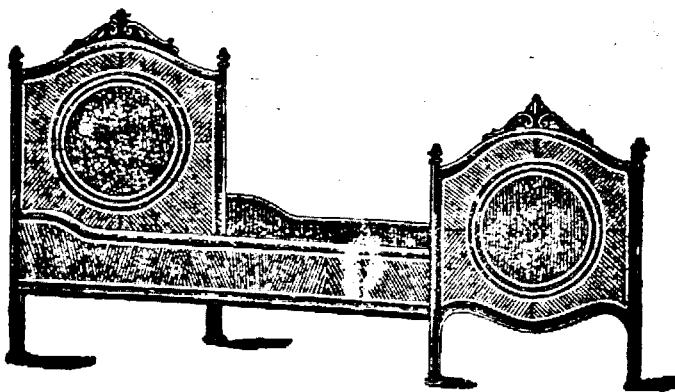

EGYEDÜLI VASBUTORGYÁR ARADON.

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmét azon körülményre felhívni, hogy Aradon. Háltér 5. sz. a. vasbutor-gyárt létesítettem, és abban mindennemű vasbutor, u. m. ágy, asztal, szék, mozdó-szekrény, stb. a legizlésebb kiállításban, gyönyörű beégetett festményekkel jutányos áron, tetszés szerinti méretben készülnek.

A tavaszi évad beálltával a t. vendéglősök és kávéház tulajdonosoknak legjobban ajánlom az általam forgalomba hozott csinos és tetszetős

nyári lugasaimat,

melyek bármily nagyságban és tetszés szerinti rajz után készíttetnek. Nyári kerthelyiségeknek pedig összehajtható

vas-székeket.

Minden meglévő vasbutorot javítok és ujja festek a csakis nálam lévő szarító és égető készülékkel.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve

kiváló tisztelettel

Fleischer Adolf,

592. Arad, Háltér 5. sz.

Sodrony-ágybetétek minden

nagyságban és mérték szerint.

FLEISSIG SÁNDOR bank- és váltóüzlet Budapest, Erzsébet-körút 2.

Tőzsdei megbízások

legjutányosabb eszközlése
szerény jutalék
és mérsékelt fedezet mellett.
**Kitűnő legmegbízhatóbb
szakszerű információk.**

90%-áig

az árfolyamértéknek minden-
nemű értékpapír és sorsje-
gyekre, olcsó kamatláb mel-
lett az összeg tetszés sze-
rint törleszhető.

748. 2-3.

„HERMES“

hiteles sorsolási tudósító.
Megjelenik kétszer havonként dús
tartalommal.

Előfizetési ár egész évre 1 frt.
Előfizetőknek mindennemű felvilágosítás-
sal ingyen szolgál.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm.

51 9-02

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége
részéről közhírré tétetik, hogy a vá-
rosi árvapénztárból és a város által
kezelt alapokból törlesztési kölcsön-
ök vehetők.

Fizetendő évenként: 23 évi tör-
lesztésre 8% a melyből tőke törlesz-
tésre esik 2% 26 fél évi törlesztésre
7 1/2%, melyből tőke törlesztésre 1 1/2%
fordítatik. 32 évi törlesztésre 7%
amelyből a tőketörlesztésre 1% szá-
moltatik el. A kölcsönvevők jogában
áll kölcsönt a törlesztési időn belül
is félévi felmondásra a félévi kamat
külömbözet megtérítése mellett visz-
szafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,

királyi tanácsos polgármester.

Központi járás főszolgabirájától.

4234/1894.

758. 2-2.

Pályázat.

Csanádvármegye Apátfalva és M.-Csa-
nád községekből, ugy Beka pusztából álló
körzetben üresedésbe jött községi körál-
latorvosi állásra, mely folyó évi szeptem-
ber 18-án délelőtt 10 órakor a székhely-
en, Apátfalván tartandó választás alkal-
mával fog betölteni.

Javadalmazás: évenként 400 frt fize-
tés és 100 frt lakbér, vagy lakás termé-
zetben, továbbá 60, 30 és 20 krajczár
látogatási díj.

Pályázók kérvényeiket nálam a válas-
ztásig adhatják be az 1888. évi VII. t. cz.
117. és 118. §-ában meghatározott ké-
pesítés igazolása mellett.

Makón, 1894. évi augusztus 21-én.

Főszolgabíró helyett

Szojka Kálmán

szolgabíró.

Az olcsóság esodája!

a hol mindent fél árban lehet venni
csakis, de csakis

Kilényi R. és Társa

7, 14 és 30 kros bazárjában
a színházépületben, a 13 vértanu szobor
átellenében van. 586 9-9

Iskolai táskák potom árért.

Alkalmi ajándékok

hihetetlen olcsó áron.

Gyermekjátékok majdnem ingyen.

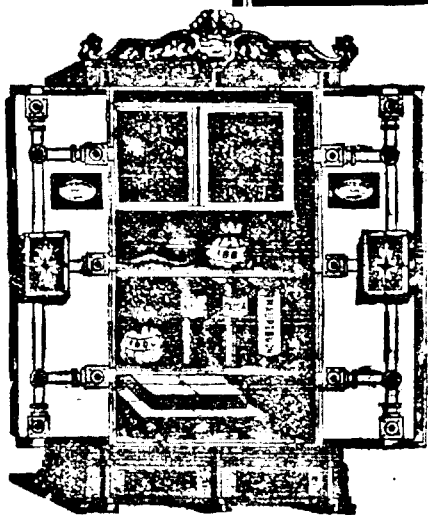
Gyermek és férfi kalapok minden árban.
Gyermek és férfi ingek, harisnyák, nyak-
kendők, gyermekkocsik, utazó bőröndök,
esernyők, stb. stb.

g!csöb!ban mint bárhol.

SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA“ MELLETT.

SINGER

A os. kir. osztr. és a m. kir.
miniszteriumok s államvas-
utak szállítói

tűz és betörés ellen biztos
kis kézi és nagy

pénzszekrények

gyári raktára.

Községek számára kivételesen
25% engedmény.

Amerikai varrógépek,
vasbútor
és pénzszekrények
gyári raktára.
SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

Asonkívül ajánlom

vasbútor gyári raktáromat nagy választékban.

Valódi amerikai

H O W E,

Karikahajó

WHEELER & WILSON,

Singer és kézi varrógépek

családok, szabók és cipészek

részére.

Mindennemű varrógépek ja-
vitása is eszközöltetik,

Varrógépekhez szükséges kof-
lékek. 581

SINGER L. S.

SINGER L. S.

11351 sz. 1894.

3-3

Felhívás.

Arról győződtem meg, hogy a város területén sok oly ház és telek van, hol az utca és számot jelző tábláskák vagy egészen hiányznak vagy a felismerhetlenségig bemeszelve vannak, s oly félre eső helyen helyezték el, hogy azok csak hosszabb keresés után vehetők észre.

Ezeknél fogva felhívom a ház és telek tulajdonosokat, hogy az utca és számot jelző tábláskákat folyó évi szeptember hó 15-ig feltűnő helyre a bejáratához közel elég magasan helyezték el, s folyton tisztán tartásuk mivel elenesetben intézkedni fogok, hogy azok költségre hivatalból helyeztesselek el.

Arad, 1894. augusztus hó 23.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

Zálogtárgyaknak elárverezése.

Van szerencsém a t. cz. közönnégek ezennel tudtul adni, hogy

1894. évi szeptemb. hó 6-án

délelőtt 8 órakor a tek. városi kapitány hivatal egy tisztviselője jelenetében üzlethelyiségemben Kossuth-utca 2 sz. azon

1894. évi junius hóban esedékes

zálogtárgyak, melyek lejáratkor ki nem váltattak, sem elzálogolási határidejük meg nem hosszabbított, a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett el fogunk adni.

Weisz David

Előnyös

feltételek mellett egy iskolát látogató fiu vagy leány a belvárosi iskolák közelében lakó hivatalnok családjánál

teljes ellátásra

felvétetik. A háznál levő zongora esetleg a tanulónak díjtalanul rendelkezésére bocsájtatik.

Bővebb értesítés nyerhető e lap kiadóhivatalában.

Magy kir. államvasutak.

97594. szám

2-3.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak pályafentartási (A III) szakosztályának »Hidvizsgáló« (A III/b) ügyszakosztályában 10 mérnöki állás betöltendő.

Az ezen állásokra pályázni óhajtok felhivatnak, hogy az alábbi feltételek szerint kellőleg felszerelt folyamodványaik a m. kir. államvasutak igazgatóságának pályafentartási (A III) szakosztályánál (Budapesten VI. ker. Andrassy-ut 75. sz. II. emelet 15. ajtó) legkésőbb f. évi aug. hó 31-ig nyujtsák be.

Csak oly pályázók számithatnak alkalmazásra, kik:

1. Magyar honpolgárok és a magyar nyelvet tökéletesen birják;

2. 35 évnél nem idősebb, ép és egészséges testalkatúak, s ezt pályaeorvosi bizonyítvánnyal is igazolják;

3. oly okleveles mérnökök, kik a hidszámitásokban kellő elméleti előképzettséggel és a hidszerkesztésben kellő gyakorlattal birnak és ezt bizonyítványokkal igazolni képesek.

A betöltendő állásokkal a hidszerkesztésnél és szerelésnél töltött gyakorlati időhöz mérten 800—1400 frt évi fizetés, 200—400 frt évi lakbér, megfelelő működési pótlék és kiküldetésük ideje alatt 3—4 frt napidíj élvezete van egybekötve.

Budapest, 1894. augusztus 11.

Az igazgatóság.

Iskola-könyvek bekötése

csinos kiállításban és olcsó árban eszközöltetik

az „Aradi nyomdarészvénytársaság“

könyvkötészetében

Arad-csanádi palota, fő-ut 51. sz.

MI AZ A PURINAL?

PURINAL
Ugyanis a legújabb ruhatisztító-szer, mely a ruhákban lévő tisztátalanságokat, a melyek szadság, kátrány, kocsikenőcs, zsír, festék, olaj stb.-től erednek, nagyszerűen és visszazármazhatlanul eltünteti, s az egy csaiádnál sem nélkülözhető. miert is az minden látogatótobb üzletben és gyógyszer-tárban kapható.

Üvegje 25 kr.

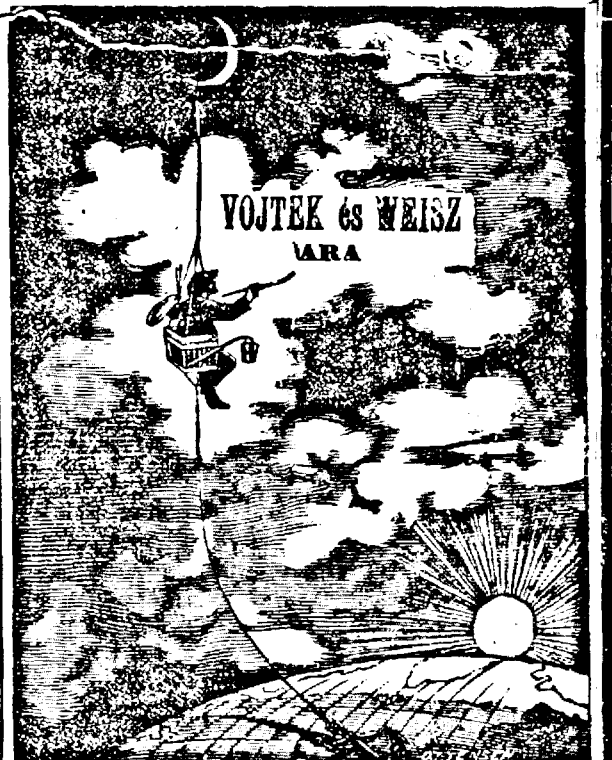

Kapható
15, 25, 40 és 75 krajczáros
eredeti dobozokban.

Ajánljuk továbbá a legerősebb moly elleni szereinket, u. m.:

Kámfor, lavendula virág,
naphtalin, naphtalinvászon,
Patchouli levél,
törött bors és az általános elösmert
molykeveréket,

valamint
peronospora ellen rézgaliczot
a legolcsóbb napiár mellett.

WASMUTH-féle tyukszemgyűrűt,
mely 3x24 óra alatt a legfájdalmasabb tyukszemet is eltávolítja.
Továbbá ajánljuk

fertőtlenítő szereink
nagy raktárát a következőkben: Carbolsav nyers 30, 60, és 100%, carbolsav jegezes, carbolpor 10%, Creolin, Cresylimész, vasgalicz a legjutányosabb áron.

VOJTEK és WEISZ gyógyáru-üzlete Aradon.

„Aradi Nyomdarészvénytársaság“ könyvnyomdája.